

OP Gruppens delårsrapport
1.1–30.6.2016

OP Gruppens delårsrapport 1.1–30.6.2016: Utmärkt resultat, kraftig tillväxt och en ny strategi med djärva riktlinjer

Affärsrörelsemässigt god början på året: rekordresultat och finansieringen växte kraftigare än marknaden

- Resultatet före skatt var 614 miljoner euro (627), dvs. det nästa bästa halvårsresultatet i vår historia.
- Bank- och skadeförsäkringsrörelsens resultat försvagades och kapitalförvaltningens och den övriga rörelsens resultat förbättrades.
- Under det andra kvartalet nådde OP Gruppen, med posterna av engångsnatur medräknade, ett resultat före skatt på 331 miljoner euro, vilket är nytt resultatrekord för ett kvartal.
- Räntenettet och försäkringsnettot ökade, men provisionsintäkterna minskade. Kostnaderna låg på samma nivå som i fjol.
- CET1-kapitaltäckningen var vid slutet av juni 19,4 % (19,5).
- Bolånen ökade på årsplanet med 4 %, företagskrediterna med 5 % och insättningarna med 5 %. De uttagna bolånen och företagskrediterna ökade med över 12 %.
- Skadeförsäkringens operativa totalkostnadsprocent var 88,2 (87,8). Premieintäkterna ökade med 3 %.
- Kapitalförvaltningens medel som förvaltas ökade med 4 % från samma tidpunkt året innan.
- Gruppens resultat för 2016 uppskattas bli ungefär lika stort som rekordresultatet 2015.

OP Gruppen fick 190 000 nya ägarkunder och en ny strategi som ska leda in gruppen i 2020-talet

- 77 000 nya bankkunder, dvs. 17 % mer än ett år tidigare. Antalet ökade särskilt under det andra kvartalet.
- Antalet ägarkunder ökade med 190 000 till nästan 1,7 miljoner.
- I april lanserade gruppen ett nytt Finland framåt-initiativ som riktar sig till barnfamiljer och som erbjuder möjlighet att få bl.a. en hälso- och utkomstförsäkring för ofött barn avgiftsfritt för det första året.
- Ny OP-bonus samlades för över 100 miljoner euro, dvs. nästan 5 % mer än ett år tidigare.
- För OP Gruppen fastställdes en ny strategi som svarar på det historiskt kraftiga brytningskedet i branschen och som gradvis förändrar gruppen från en ren finansaktör till ett flerbransch- och tjänsteföretag i den digitala eran.

OP Gruppens nyckeltal

	1–6/2016	1–6/2015	Förändring, %	1–12/2015
Resultat före skatt, milj. €	614	627	-2,1	1 101
Bankrörelse	295	356	-17,3	642
Skadeförsäkring	117	144	-18,8	259
Kapitalförvaltning	141	128	10,4	213
Ny OP-bonus som samlats till ägarkunder	102	97	4,8	197
	30.6.2016	30.6.2015	Förändring, %	31.12.2015
Kapitaltäckning CET1, %	19,4	18,1	1,3*	19,5
Avkastning på ekonomiskt kapital, %**	22,4	20,1	2,2*	21,5
Kapitalbasen i förhållande till minimibeloppet av kapitalbasen (konglomeratlagen),%***	163	158	4*	191
Nedskrivningar av fordringar i kredit- och garantistocken, %	0,06	0,10	0,0*	0,10
Bank- och försäkringsrörelsens gemensamma kunder (1 000)	1 695	1 618	4,8	1 656

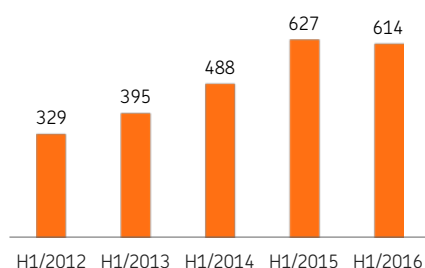
Som jämförelsetal för resultatet har använts talen för motsvarande perioder 2015. För balansräkningstal och andra tal av tvärsnittstyp har som jämförelsetal använts talet vid slutet av 2015 om inte annat nämns.

*förändring i relationstalet

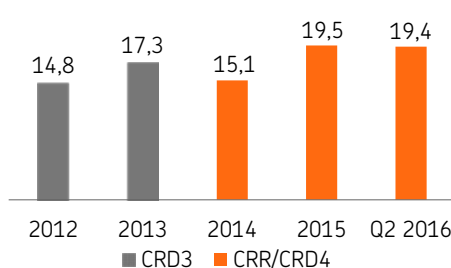
**12 mån. glidande, förändringen anges som förändring av relationstalet

***Relationstalet enligt konglomeratlagen har beräknats med Solvens II-övergångsbestämmelserna och jämförelseuppgifterna har ändrats

Resultat före skatt, milj. €

Kärnprimärkapitaltäckning (CET1), Core Tier 1 före övergångsbestämmelser, %

Chefdirektör Reijo Karhinens kommentarer

Resultatmässigt var början av året utmärkt för OP Gruppen. Vårt strategiska mål är att stärka vår kapitaltäckning genom att göra gott resultat. I det här lyckades vi. Också resultaten av Europeiska bankmyndighetens färskaste stresstest vittnar om vår starka finansiella ställning. Vi är en av de starkaste bankerna i Europa.

Den positiva utvecklingen i baslönsamheten stöddes av ökningen i ränte- och försäkringsnettot samt av den goda kostnadshanteringen och de små kreditförlusterna. Osäkerheten på placeringsmarknaden försvagade däremot intäktsutvecklingen.

Resultaten av stresstestet visar att vi tål instabilitet. Tack vare vår starka kapitaltäckning har vi flera år rapporterat en kraftig tillväxt i kundfinansieringen trots instabiliteten i omvärlden. Bostads- och företagsfinansieringen växte igen snabbare än marknaden under början av året. Till den här utvecklingen bidrog den exceptionellt stora ökningen i antalet ägarkunder och bankkunder.

I vår samhälleliga roll har vi genomfört många Finland framåt-initiativ, som har fått brett inflytande och som är konkreta handlingar och exempel på vår styrka. De vittnar samtidigt om vår vilja att förbinda oss till framgången i vår omvärld och till att främja våra kunders välfärd.

Kronan på verket för den framgångsrika början på året utgjordes av vår framtidsorienterade strategi som offentliggjordes i juni. Vi står inför en lång och ingående omvandlingsprocess från en ren finansaktör till ett flerbransch- och tjänsteföretag. Vi utgår från att de aktörer som genuint och djärvt vågar förnya sig genom att lyssna på kunderna kommer att gynnas.

Precis som OP Gruppen står hela Finland tydligt inför en ny början. Vi måste fördomsfritt bygga upp något helt nytt på vår starka grund. Samtidigt måste vi våga avstå från många verksamhetsmodeller som har fötts i ett Finland som inte längre finns. Samhällets normer och strukturerna hos olika aktörer måste snabbt uppdateras så att de beaktar den omvälvande digitala brytningen och förändringen i konsumentbeteendet. Samtidigt måste de vara hållbara med tanke på kommande generationer. Vi lever i världens bästa samhälle. Jag är övertygad om att nya djärva initiativ och framåtanda är nyckeln till framgång under Finlands nästa 100-årsetapp.

OP Gruppens delårsrapport 1.1–30.6.2016

Innehåll

Omvärlden.....	4
Resultat och omslutning	5
Viktiga händelser i januari–juni.....	7
Hur gruppen främjat ägarkundernas och omvärldens framgång	7
Ansvarskänsla.....	8
Kundrelationer och kundförmåner.....	9
Flerkanalstjänster	9
Kapitaltäckning.....	10
Riskposition.....	11
Ratingar.....	13
Rörelsesegmentens resultat.....	14
Bankrörelse.....	14
Skadeförsäkring	16
Kapitalförvaltning.....	18
Övrig rörelse	20
Förändringar i OP Gruppens struktur	20
Personal och ersättningar	21
OP Andelslags förvaltning.....	21
Investeringar och tjänsteutveckling	21
Händelser efter rapportperioden.....	21
Utsikter för återstoden av året	22
Resultaträkning.....	23
Rapport över totalresultat.....	24
Balansräkning.....	25
Rapport över förändringar i eget kapital.....	26
Kassaflödesanalys.....	27
Segmentrapportering.....	28
Noter.....	30

Omvärlden

Utvecklingen i den globala ekonomin var fortsatt dämpad men relativt stabil under det andra kvartalet. Den ekonomiska tillväxten inom euroområdet avtog något från det första kvartalet och inflationen höll sig kring noll. Under slutet av kvartalet ökade Storbritanniens folkomröstning om EU-medlemskapet marknadsoron, som tillspetsades efter omröstningsresultatet som talade för ett utträde. De kraftigaste marknadsfluktuationerna jämnade ändå snabbt ut sig.

Europeiska centralbanken (ECB) verkställde i mars sina tidigare offentliggjorda penningpolitiska åtgärder. I början av juni började ECB köpa obligationslån i investeringsklassen emitterade av företag inom euroområdet. Under slutet av kvartalet genomfördes den första av de riktade fyraåriga refinansieringstransaktionerna. Marknadsräntorna sjönk ytterligare under det andra kvartalet, i synnerhet sedan resultatet av Storbritanniens folkomröstning stod klart.

Den finländska ekonomin återhämtade sig hyfsat under årets första månader. Tillväxten fortsatte under våren i maklig takt med hemmamarknaden som motor. Särskilt byggverksamheten återhämtade sig bra, men exporten var fortfarande trög. Den lindriga återhämtningen i ekonomin minskade arbetslösheten och piggade också upp bostadsmarknaden. Konkurrenskraftsavtalet fick en lösning i juni. Som en del av paketet lovade regeringen inkomstskattelindringar för 2017.

Den globala ekonomin växer fortfarande mer dämpat än i snitt på längre sikt. Framtidsutsikterna präglas av osäkerhet kring bl.a. Storbritanniens EU-utträde och läget för Italiens banksektor. Euroområdets ekonomi växer under slutet av året en aning långsammare än under början av året. Ekonomin i Finland återhämtar sig långsamt. Räntorna förblir låga. ECB har sagt sig noggrant följa upp läget och konsekvenserna av sina tidigare åtgärder, men har inte gett antydningar om nya lindringar.

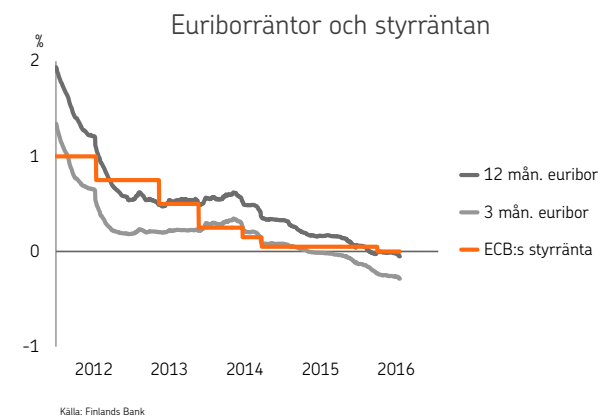
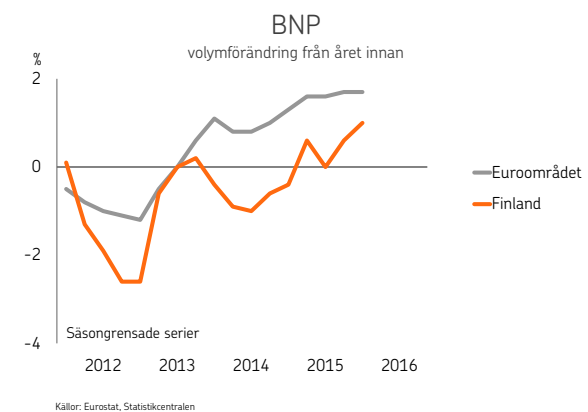
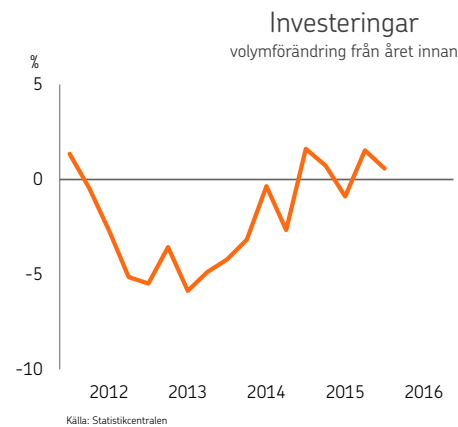
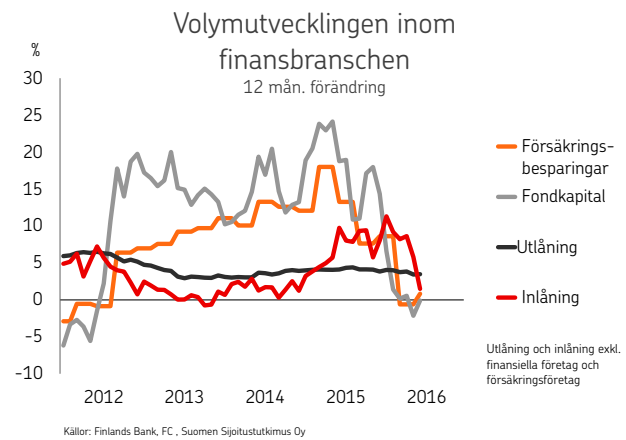
Hushållskrediterna ökade med 2,8 procent och bolånen med 2,7 procent under det andra kvartalet. Medelräntan på nya uttagna bolån var cirka 1,2 procent, men den trendmässiga räntenedgången visade tecken på en uppbromsning. Räntan består nu nästan enbart av lånemarginalen. Tillväxten i företagskreditstocken avtog till 4,5 procent.

Den årliga tillväxten i inlåningen avtog under det andra kvartalet. Inlåningen från hushåll ökade med en årlig takt på cirka tre procent. Tillväxten i inlåningen från företag, som varit fortsatt livlig, avtog klart. Inlåningen från offentlig sektor minskade med nästan 10 procent från samma tid året innan.

Skadeförsäkringens premieinkomst vände mot en lindrig uppgång under det andra kvartalet. Kraftigast har tillväxten varit i privathushållens skadeförsäkringar och övriga olycksfallsförsäkringar. Det allmänt svaga ekonomiska läget avspeglar sig fortfarande på premieinkomsten från företagskunder.

Värdet av inhemska fondbesparingar steg under det andra kvartalet med 1,7 procent, men den starka utvecklingen i april-maj jämnade ut sig i juni. Oron i placeringsomvärlden och

osäkerheten kring skattebehandlingen kastar fortfarande sin skugga över försäljningen av livförsäkringsprodukter.

Resultat och omslutning

Resultatanalys, milj. €	1-6/2016	1-6/2015	Förändring, %	4-6/2016	4-6/2015	Förändring, %	1-12/2015
Resultat före skatt	614	627	-2,1	331	308	7,5	1 101
Bankrörelse	295	356	-17,3	143	164	-12,8	642
Skadeförsäkring	117	144	-18,8	58	77	-25,4	259
Kapitalförvaltning	141	128	10,4	67	35	88,2	213
Övrig rörelse	62	5		63	32	94,5	-13
Intäkter							
Räntenetto	528	511	3,3	261	256	2,1	1 026
Försäkringsnetto	272	261	4,4	142	130	9,0	532
Provisionsintäkter, netto	437	447	-2,3	213	213	-0,2	855
Nettointäkter från placeringsverksamhet	182	288	-36,8	96	138	-30,3	432
Övriga rörelseintäkter	94	25		83	13		46
Andel av intresseföretagens resultat	4	4	-11,8	2	0	4,2	9
Intäkter totalt	1 517	1 537	-1,3	796	750	6,2	2 898
Kostnader							
Personalkostnader	395	401	-1,5	195	187	4,2	781
Avskrivningar och nedskrivningar	75	82	-8,9	38	43	-10,0	162
Övriga rörelsekostnader	309	293	5,6	168	147	14,2	582
Kostnader totalt	779	776	0,4	401	376	6,5	1 524
Nedskrivningar av fordringar	23	37	-36,9	13	15	-18,2	78
Ny OP-bonus som samlats till ägarkunder	102	97	4,8	52	49	5,3	197

Balansräkningens nyckeltal, milj. €	30.6.2016	31.12.2015	Förändring, %
Fordringar på kunder	76 978	75 192	2,4
Investeringsstillgångar	23 705	20 784	14,1
Skulder till kunder	58 154	58 220	-0,1
Försäkringsskuld	8 077	7 705	4,8
Skuldebrev emitterade till allmänheten	27 751	27 706	0,2
Eget kapital	9 637	9 324	3,4
Omslutning totalt	127 055	125 145	1,5

Januari–juni

OP Gruppens resultat före skatt var 614 miljoner euro (627), dvs. det nästa bästa halvårsresultatet någonsin. Under jämförelseperioden gjorde gruppen sitt bästa halvårsresultat någonsin.

Räntenettet ökade med 3,3 procent till 528 miljoner euro och försäkringsnettot ökade med 4,4 procent till 272 miljoner euro. Nettoprovisionsintäkterna minskade med 2,3 procent till 437 miljoner euro. Till minskningen i nettoprovisionsintäkterna bidrog att förmedlingsprovisionerna för värdepapper minskade till följd av Finland framåt-initiativet Placera i Finland samt att provisionskostnaderna ökade.

Nettointäkterna från placeringsverksamhet minskade med 36,8 procent till 182 miljoner euro. Nettointäkterna från placeringsverksamheten påverkades av att nettointäkterna från placeringsverksamheten inom bank- och skadeförsäkringsrörelsen minskade samt av att marknadsvärderingarna sjönk till följd av det instabila marknadsläget. Nettointäkterna från värdepappershandeln minskade till följd av negativa värdeförändringar i kredit- och motpartsrisken som beror på marknadsförändringar. Till minskningen i nettointäkterna från tillgångar som kan säljas bidrog minskningen i intäkterna från och nedskrivningar av egetkapitalinstrument.

De övriga rörelseintäkterna ökade från jämförelseperioden med 69 miljoner euro till 94 miljoner euro. OP Andelslags direktion godkände i januari 2016 det uppköpserbudande på Visa Europe Ltd som Visa Inc lade fram i november 2015. OP Gruppen bokförde intäkter av engångsnatur för 71 miljoner euro för affären under det andra kvartalet.

Gruppens kostnader på 779 miljoner euro var ungefär lika stora som under jämförelseperioden (776). Köpen av tjänster ökade med 19 miljoner euro till 54 miljoner euro och ICT-kostnaderna ökade med 17 miljoner euro till 115 miljoner euro. Gruppens satsningar på utveckling av tjänsterna har utökats avsevärt.

I anslutning till centralinstitutskoncernens omstrukturering bokfördes under jämförelseperioden en kostnadsreservering av engångsnatur på 9 miljoner euro i personalkostnaderna. Under jämförelseperioden bokfördes dessutom kostnadsposter av engångsnatur till följd av gruppens interna ägararrangemang och ombyggnaden av kontoret i Vallgård bland övriga rörelsekostnader för totalt 19 miljoner euro.

Resultatförsvagande nedskrivningar på olika resultatposter bokfördes för totalt 62 miljoner euro (52), varav 23 miljoner euro (37) bokfördes på krediter och övriga fordringar. Nettonedskrivningarna av krediter och övriga fordringar var små, dvs. 0,06 procent (0,10) av kredit- och garantistocken.

Gruppens inkomstskatt före förändringar i uppskjutna skatter uppgick under rapportperioden till 122 miljoner euro (156). Den effektiva skattesatsen var 19,8 procent (24,9). Under jämförelseperioden ökade skattesatsen till följd av en skatt på överlåtelsevinster för OP Gruppens interna ägararrangemang.

Vid slutet av rapportperioden uppgick det egna kapitalet till 9,6 miljarder euro (9,3). Det egna kapitalet ökade av gruppens resultat. Vid slutet av rapportperioden ingick Avkastningsandelar för 2,5 miljarder euro (2,5) i eget kapital, av dem bestod 0,2 miljarder euro (0,3) av uppsagda Avkastningsandelar.

April–juni

Det andra kvartalets resultat före skatt var 331 miljoner euro (308). Resultatet för det andra kvartalet var på grund av realisationsvinster det största kvartalsresultatet i gruppens historia. Det andra kvartalets resultatutveckling stöddes särskilt av förstärkningen av räntenettet och försäkringsnettot samt av intäkterna på 71 miljoner euro från Visa Europe Ltd-affären. Under jämförelseperioden bokfördes kostnadsposter av engångsnatur till följd av ombyggnaden av kontoret i Vallgård och omstruktureringen av OP Gruppen bland övriga rörelsekostnader för 13 miljoner euro.

Det andra kvartalets nettointäkter för placeringsverksamheten inom bank- och skadeförsäkringsrörelsen minskade från samma tid ett år tidigare. Kostnaderna ökade från jämförelseperioden med 6,5 procent till 401 miljoner euro sedan personalkostnaderna, köpen av tjänster och ICT-kostnaderna ökat.

OP Gruppens strategi

Förvaltningsrådet vid OP Gruppens centralinstitut fastställde i juni OP Gruppens strategi och de strategiska målen på grupplanen. I enlighet med den nya strategin har OP Gruppen som mål att gradvis förändras från en ren finansaktör till ett digitalt flerbransch- och tjänsteföretag med gedigen finanskompetens. Strategin lyfter fram utvecklingen av kundupplevelsen genom att digitalisera tjänster och funktioner.

Affärsrörelsen utvidgas till att börja med genom att utöka bland annat hälso- och välbefinnanderörelsen. Gruppen kommer under de närmaste åren att utvidga hälso- och välbefinnandetjänsterna så att de blir gruppens fjärde affärsområde vid sidan av bank-, försäkrings- och kapitalförvaltningsrörelserna.

Gruppen inleder nu ett omfattande utvecklingsprogram för att sätta fart på digitaliseringen av gruppens tjänster. Utvecklingsinvesteringarna utökas under de närmaste åren till 300–400 miljoner euro per år. De investeringar som krävs för att förnya och effektivisera affärsrörelsen ökar gruppens kostnader och försämrar lönsamheten innan nyttan hos investeringarna realiserar i form av en förbättring av nyckeltalen.

I gruppens strategi ställs numeriska mål för OP Gruppens kapitaltäckning (CET1), lönsamhet (avkastning på ekonomiskt kapital), effektivitet (kostnader för den nuvarande affärsrörelsen) samt ökning av antalet ägarkunder. Riktlinjerna för de mål som gäller kundupplevelsen och kundfördelen dras upp under hösten 2016.

OP Gruppens numeriska mål	30.6.2016	Mål
CET1-kapitaltäckning, %	19,4	22
Avkastning på ekonomiskt kapital, % (12 mån. glidande)	22,4	22
Kostnader för nuvarande affärsrörelse (12 mån. glidande), milj. €	1 499	Kostnaderna 2019 under kostnaderna 2015
Ägarkunder, milj.	1,7	2,1 (2019)

OP Gruppen nådde alla sina centrala ekonomiska mål för den gångna strategiperioden fränsett tillväxtdifferensen mellan intäkterna och kostnaderna i bankrörelsen:

OP Gruppens ekonomiska mål	30.6.2016	30.6.2015	Mål
Kapitaltäckningen enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat, %	163	158*	160 %
CET1-kapitaltäckning, %	19,4	18,1	18 %
Avkastning på ekonomiskt kapital, % (12 mån. glidande)	22,4	20,1	20 %
Tillväxtdifferens mellan intäkter och kostnader på grupplanen, %-enh. (under 3 års tid)	16,7	25,7	> 0
Tillväxtdifferens mellan intäkter och kostnader bankrörelse, %-enh. (12 mån. glidande)	-4,8	8,1	> 0
Tillväxtdifferens mellan intäkter och kostnader kapitalförvaltning, %-enh. (12 mån. glidande)	12,6	21,6	> 0
Skadeförsäkringens operativa totalkostnadsprocent	88,2	87,8	< 92 %

* Jämförelseuppgiften ändrad i enlighet med Solvens II.

Viktiga händelser i januari-juni

Visa Inc:s uppköpserbjudande på Visa Europe Ltd

OP Andelslags direktion godkände i januari det uppköpserbjudande på Visa Europe Ltd som Visa Inc lade fram i november 2015. OP Gruppen bokförde intäkter av engångsnatur för cirka 71 miljoner euro för affären i resultatet för det andra kvartalet.

Överlåtelse av Suomi-bolagets individuella pensionsförsäkringsbestånd

OP Gruppen och Ömsesidiga Livförsäkringsbolaget Suomi avtalade 17.3.2016 om att Suomi-bolagets individuella pensionsförsäkringsbestånd ska överföras till OP-Livförsäkrings Ab. Bolagens bolagsstämmor har godkänt överlåtelsen 26.4.2016 och konkurrensmyndigheterna samt Finansinspektionen har gett sitt samtycke till

beståndsoverlåtelsen. De sista utredningarna kring överlåtelsen pågår och beståndet kommer att överföras till OP Gruppen senast 31.12.2016. I det rådande marknadsläget kommer det här inte att ha någon betydande inverkan på gruppens resultat 2016. Suomi-bolagets individuella pensionsförsäkringsbestånd består av knappt 38 000 försäkringsavtal med ett värde på totalt cirka 3,2 miljarder euro.

Konkurrens- och konsumentverkets utredningsbegäran

OP Gruppen har lämnat in sitt svar på Konkurrens- och konsumentverkets utredningsbegäran från 2015. Myndigheterna reder ut OP Gruppens marknadsställning inom hushållsbankstjänster och prissättningen av skadeförsäkringsprodukter. Myndigheterna utreder fortfarande ärendet.

ECB:s riktade finansieringstransaktion TLTRO-II

ECB erbjuder euroområdet kreditinstitut en serie av fyra riktade långfristiga refinansieringstransaktioner (TLTRO-II), var och en med en löptid på fyra år, främst för att stöda tillväxten.

Bankerna kan inom ramen för TLTRO-II låna ett belopp som motsvarar högst 30 procent av deras utlåning till företag och hushåll inom euroområdet i slutet av januari 2016 med undantag av bolån till hushåll. För att kunna upprätthålla den goda tillväxten deltog OP Gruppen i den första TLTRO-II-transaktionen i juni med 1 miljard euro.

Hur gruppen främjat ägarkundernas och omvärldens framgång

OP Gruppens verksamhet bygger på kooperativa värden, en stark kapitaltäckning, kunnig riskhantering och respekt för kunderna. Gruppens värden är människonärhet, ansvars känsla och framgång tillsammans. OP Gruppens grunduppgift är att med sin starka kapitaltäckning och effektivitet skapa bestående ekonomisk framgång, trygghet och välfärd för sina ägarkunder och sin omvärld.

Eftersom OP Gruppen är ett kooperativt företag styrs verksamheten av en dubbelroll. I affärsrörelserollen erbjuder gruppen kunderna konkurrenskraftiga produkter och tjänster samt ser till att verksamheten är lönsam. Å andra sidan innebär den samhälleliga rollen att OP Gruppen har som uppgift att främja sina kunders välfärd och trygghet också i ett bredare perspektiv och på lång sikt i sin omvärld. Gruppens framgång mäts för båda rollernas del i hur vi lyckas i rollen.

Januari-juni

År 2016 är det andra hela verksamhetsåret efter det att OP Gruppen återvände till rötterna som en finansgrupp som helt och hållet ägs av sina kunder. Återgången till den kooperativa grunden har också inneburit att gruppens verksamhetsprinciper förtydligats. Konstruktionen av den helt kundägda OP Gruppen har fortsatt under rapportperioden bl.a. genom att omvandla det tidigare aktiebolaget OP Helsingfors (f.d. Helsingfors OP Bank Ab) till andelsbank. Den emission till ägarkunderna som OP Helsingfors inledde i januari har gett banken över 163 000 nya ägarkunder.

Under rapportperioden fortsatte OP Gruppen med de Finland framåt-initiativ som beslut fattats om tidigare. Målet för Finland framåt-initiativen är att öka spelrummet och den ekonomiska aktiviteten för OPs breda kundkår och hela Finland.

OP Gruppen undertecknade i mars ett avtal med Europeiska investeringsfonden (EIF) om 150 miljoner euro för att finansiera innovationer och stimulera tillväxten hos sme-företag. Inom avtalet kan OP till innovativa sme-företag bevilja nya krediter för vilka EIF beviljar 50 procents riskdelningsgaranti. OP Gruppen stöder den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen i framtiden genom att finansiera små och medelstora företag med tillväxtpotential. Sme-företagens intresse för finansieringen har varit stort.

I april lanserade OP Gruppen initiativet #Familjeextra för barnfamiljer. Med initiativet erbjuds ofödda barn en hälso- och utkomstförsäkring avgiftsfritt i ett års tid. Dessutom erbjuds familjer som skött sina låneärenden avtalsenligt och som får barn före slutet av 2017 en möjlighet till amorteringsfrihet för bolån i högst 12 månader utan expeditonsavgifter. Föräldrar till barn under ett år erbjuds fram till slutet av 2017 NewLife-livförsäkring avgiftsfritt för ett år.

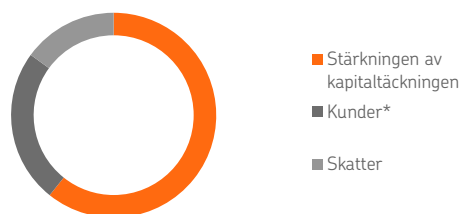
Följande steg i initiativet Placera i Finland, som upphörde vid slutet av mars, var att sänka avgifterna för OPs elektroniska aktiehandel 1.4.2016. OP Gruppen erbjuder också alla kunder som placerar i aktier den mest omfattande aktieanalysen i Finland som en del av tjänstekoncepten. I början av juni slopade OP Gruppen permanent handelskostnaderna för fonder för sina ägarkunder. Ägarkunderna kan teckna, lösa in och byta de flesta av OPs fonder utan handelskostnader.

Finlands 100-årsjubileumsår till ära fortsätter OP Gruppen serien Finland framåt-initiativ med ett stort frivilligarbetsprojekt. OP donerar en dags frivilligarbete per var och en av sina nästan 12 000 anställda, och bygger upp en webbplattform, som är öppen för alla, för att föra samman dem som erbjuder och dem som behöver frivilligarbete.

Användningen av resultatet

Eftersom OP Gruppen är ett kooperativt företag har den inte som mål att maximera vinsten för ägarna, utan att så effektivt som möjligt producera de tjänster som ägarkunderna behöver. Gruppen använder den gemensamma framgången för ägarkundernas bästa i form av koncentreringsförmåner och andra ekonomiska förmåner samt för att upprätthålla och utveckla betjäningens förmåga.

Uppskattning av hur OP Gruppens rörelseresultat för rapportperioden används då det fastställts efter räkenskapsperiodens slut:

*) Kunder = OP-bonus, försäkringsrabatter och räntor på ägarkundernas investeringar i andelskapital

OP behöver en stark kapitaltäckning såväl för att framgångsrikt genomföra sin grunduppgift som för att uppfylla de ökande myndighetskraven. En betydande del av rörelseresultatet används för att stärka kapitaltäckningen. Det här betyder att gruppen måste vara effektiv och ha resultatkapacitet också i fortsättningen.

En stor del av resultatet återförs till ägarkunderna. I enlighet med grundprincipen för kooperativa företag ska nyttan fördelas i proportion till hur mycket varje medlem anlitar andelslagets tjänster. OP belönar sina kunder med skadeförsäkringsförmåner och OP-bonus, som kunderna samlar för nästan alla bank- och försäkringsärenden i proportion till vad de koncentrerat. Ägarkunderna kan också placera i sin andelsbank via Avkastningsandelar. På Avkastningsandelarna betalas en årlig ränta som utgör bankernas vinstutdelning.

Mätt enligt de skatter som OP Gruppen betalar för resultatet är den en av de största skattebetalarna i Finland. Alla 178 andelsbanker betalar sin samfundsskatt lokalt till de orter där de verkar. Genom att betala skatten i Finland främjar gruppen hela Finlands framgång.

Ansvarskänsla

Samhällsansvaret är en fast del av OP Gruppens affärsrörelse och av gruppens strategi. Inom vårt arbete kring samhällsansvaret beaktar gruppen det ekonomiska och sociala ansvaret samt miljöansvaret. OP Gruppens mål inom samhällsansvaret är att vara en föregångare inom branschen i Finland. OP Gruppen har förbundit sig till att iakttä Global Compact-initiativets tio principer om mänskliga rättigheter, rättigheter i arbetslivet, miljöprinciper och antikorrupcion.

OP har sedan 2009 iakttagit FN:s principer för ansvarsfull placering. Gruppen utvecklar fortlöpande sina rutiner för ansvarsfull placering samtidigt som målet är att främja utvecklingen i hela placeringsbranschen i en allt ansvarsfullare riktning. I april inrättade OP en ESG-enhet för ansvarsfulla placeringar. Enheten har som mål att ytterligare fördjupa och utvidga förädlingen och utnyttjandet av informationen i anslutning till ansvarsfulla placeringar samt att aktivt påverka de placeringsobjekt som innehas av OP. I slutet av 2015 meddelade OP att kolbolagen skulle uteslutas från de aktiva placeringarna. Kartläggningen av kolbolagen blev klar i juli, och som ett resultat av den utesluter OP 60 bolag från sitt placeringsuniversum.

OP ordnade för andra sommaren i följd arbetsplatser till unga via kampanjen "Sommarjobb på OPs bekostnad". I kampanjen

betalar OP två veckors lön till en 15–17-åring som sysselsätts av en allmännyttig förening. I år sysselsattes över 900 unga personer via kampanjen.

Kundrelationer och kundförmåner

OP Gruppens ägarkunder ökade under januari–juni med 191 000 till nästan 1,7 miljoner. En ny andelsbank, OP Helsingfors, inledde verksamheten 1.4.2016. Den förnyade banken innebar att huvudstadsregionen fick en egen andelsbank efter en paus på 20 år. OP Helsingfors andel av ökningen i antalet ägarkunder under januari–juni var över 163 000.

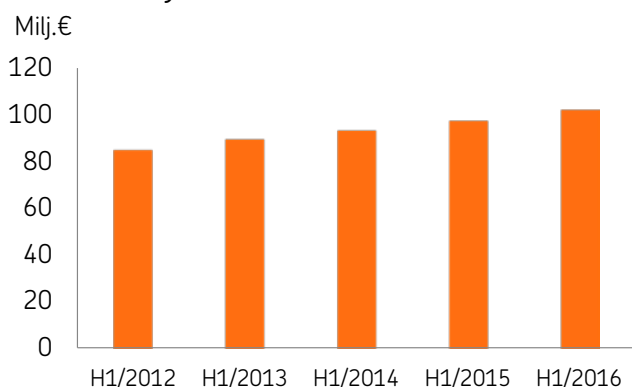
Vid slutet av juni uppgick andelsbankernas ägarkunders placeringar i andelsbankernas Avkastningsandelar, medlemsandelar och tilläggsandelar till totalt 2,8 miljarder euro (2,8).

OP Gruppen fick under rapportperioden 77 000 nya bankkunder, vilket är 17 procent mer än ett år tidigare. Under det andra kvartalet var ökningen 21 procent större än ett år tidigare.

Antalet kunder i OP Gruppen ökade i januari–juni nettomässigt med 20 000. Vid slutet av juni var antalet kunder 4 324 000. Antalet privatkunder var 3 886 000 och antalet företagskunder 438 000. Tjänsterna för kunderna hos de sex POP Banker som övergått till gruppen ändras under slutet av året successivt från POP-tjänster till OP-tjänster. Antalet gemensamma kunder inom bank- och skadeförsäkringsrörelsen ökade med 39 000 till nästan 1,7 miljoner under januari–juni.

Andelsbankernas ägarkunder samlar OP-bonus för sina bank-, skadeförsäkrings- och kapitalförvaltningsärenden. Värdet av den nya bonus som OP-bonuskunderna samlat genom att koncentrera sina ärenden var totalt 102 miljoner euro (97) för januari–juni. Bonus användes för bank- och kapitalförvaltningstjänster för totalt 52 miljoner euro (54) och för försäkringspremier för skadeförsäkringsprodukter för 52 miljoner euro (49). OP-bonus användes för 1 080 000 försäkringsräkningar (994 000), av vilka 142 000 (129 000) betalades helt med bonus.

Ny kundbonus som samlats

Under rapportperioden beviljades skadeförsäkringens preferenskundshushåll 43 miljoner euro (40) i koncentreringsrabatter.

Den ränta som samlats för Avkastningsandelarna och tilläggsandelarna under rapportperioden uppskattas vara totalt 40 miljoner euro (32). Avkastningsmålet för Avkastningsandelarna för 2016 är 3,25 procent, och avkastningen beräknas från placeringsdagen.

OP följer fortlöpande upp hur stor del av kunderna som är villiga att rekommendera finansgruppen som tjänsteleverantör. Populariteten mäts med Net Promoter Score (NPS).

Gruppens mål är att över lag höja NPS-bedömningarna till 60 poäng under 2016. Under början av året har NPS-bedömningarna förbättrats inom alla delområden.

NPS	Privatkunder			Företagskunder		
	Q2/2016	2015	2014	Q2/2016	2015	2014
Bankrörelse	66	50	40	62	40	25
Skadeförsäkring	37	32	29	37	27	19
Sparande och placering	49	43	36			-

I Pohjola Hälsa Ab:s (tidigare Omasairaala) verksamhet samlas responsen in i samband med patientbesöken. Pohjola Hälsas NPS-bedömning för början av året var 96 (2015: 95 och 2014: 94).

Flerkanalstjänster

Gruppens servicenät består av flera kanaler: kontors-, nät-, telefon- och mobiltjänster. Personlig kundbetjäning erbjuds på kontor och digitalt. Gruppens mål är att erbjuda branschens bästa kundupplevelse i flera kanaler genom fortlöpande och betydelsefulla möten i alla kanaler.

OP-mobilen var i juni huvudkanal för kundernas dagliga ärenden med cirka 11 miljoner besök. Antalet besök i op.fi var cirka 10 miljoner. Antalet besök i OP-mobilen, som lanserats 2012, översteg för första gången antalet besök i op.fi i mars 2016. Antalet besök i mobilapplikationen Pivo var cirka 1,6 miljoner i juni.

Under rapportperioden var mobiltjänsterna i fokus för utvecklingen. I början av april blev det möjligt att betala kontaktlöst med telefonen då OP lanserade Pivos funktion för kontaktlös betalning. I Finland var OP den första banken som införde kontaktlösa betalningar i mobilen och i Europa hör vi till de första bankerna med kontaktlösa betalningar i mobilen. I maj lanserade OP två tjänster för företagskunder: Pivo Kassa och OP-företagsmobilen. Pivo Kassa är en kassatjänst för småföretag. Den erbjuder allt som behövs för betalningsrörelsen och försäljningen i såväl fysiska butiker som nätbutiker. Med OP-företagsmobilen kan företagaren utöver sina vanligaste bankärenden också t.ex. fakturera och följa upp fordringar.

Trots ökningen inom nät- och mobiltjänsterna har gruppen fortfarande landets mest omfattande kontorsnät med cirka 450 kontor i hela landet. Det egna kontorsnätet stöds dessutom av

ett omfattande nätverk av ombud och partner som är särskilt viktigt vid försäljningen av skadeförsäkringar.

Gruppen har stor närvaro i de vanligaste sociala medierna, där den har sammanlagt cirka 250 000 följare. Utöver gruppens konton i sociala medier på riksplanet, har många andelsbanker egna Facebook-sidor där de delar publikationer som är avsedda för den lokala kundkåren. Kunderna och de övriga intressentgrupperna nås också via OPs blogg- och innehållsportal taloudessa.fi, som förnyades i början av året. Den förnyade portalen har haft i snitt 100 000 besökare per månad.

Gruppen öppnade sitt andra privatsjukhus 1.8.2016 i Tammerfors. Det första sjukhuset öppnades 2013 i Helsingfors under namnet Omasairaala. Omasairaala Oy bytte namn till Pohjola Hälsa Ab i samband med att sjukhuset i Tammerfors öppnades. Under 2017–2018 öppnas nya Pohjola Sjukhus också i Uleåborg, Åbo och Kuopio. I juni offentliggjordes planerna på att grunda Pohjola Läkarestationer runt om i Finland. Pohjola Läkarestationerna kompletterar Pohjola Sjukhusen, som verkar i städer med universitetssjukhus, och utvidgar nätverket av hälso- och välbefinnandetjänster så att det omfattar hela landet. Pohjola Läkarestationerna tillhandahåller allmän- och speciallistläkartjänster samt tjänster för diagnostik.

Kapitaltäckning

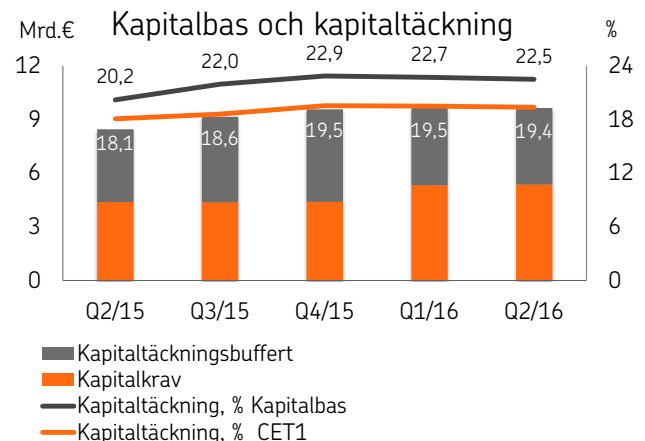
Kapitaltäckning enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat

OP Gruppens kapitalbas uträknad enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat (konglomeratlagen) överskred vid slutet av rapportperioden lagens minimibelopp med 3,8 miljarder euro (4,7). Bufferten minskade av det buffertkrav för andra systemviktiga institut (O-SII) på 2 procentenheter som togs i bruk från början av året samt av att värderingsdifferenserna i försäkringsrörelsen minskade. Försäkringssektorns solvens har beräknats i enlighet med Solvens II från början av året och siffrorna har redovisats med beaktande av övergångsbestämmelserna. Också jämförelseuppgifterna har redovisats i enlighet med de nya bestämmelserna. O-SII-buffertkravet höjde kapitalkravet för kapitaltäckningen enligt kreditinstitutslagen från 10,5 procent till 12,5 procent beräknat på de riskvägda posterna. Gruppens kapitalbas i förhållande till minimikapitalbaskravet var 163 procent (191). O-SII-buffertkravet sänkte relationstalet med 22 procentenheter. Till följd av buffertkraven och Solvens II beskriver kapitaltäckningen enligt konglomeratlagen inte längre konglomeratets minimikapital, utan den nivå inom vilken konglomeratet kan verka utan myndighetsåligganden på grund av underskridning av buffertar.

Kapitaltäckning för kreditinstitut

Gruppens CET1-kapitaltäckning var vid slutet av rapportperioden 19,4 procent (19,5). Ökningen i det totala riskvägda exponeringsbeloppet, som berodde på att utlåningen ökade, var större än ökningen i kärnprimärkapitalet. De kalkylerade justeringarna till följd av omvärderingen av förmånsbestämda pensionsplaner (IAS 19) minskade under rapportperioden gruppens CET1-kapitaltäckning med cirka 0,5 procentenheter.

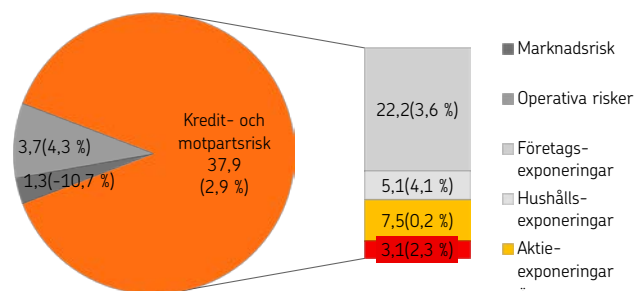
Kapitaltäckningen i OP Gruppens kreditinstitutsverksamhet är stark i förhållande till den lagstadgade kapitaltäckningen och de kapitalkrav som ställs av myndigheterna. Den lagstadgade minimigränsen är 8 procent för CET1-kapitaltäckningen och 4,5 procent för kärnprimärkapitalrelationen. Kapitalkonserveringsbufferten på 2,5 procent enligt kreditinstitutslagen och O-SII-buffertkravet på 2 procent höjer i praktiken den nedre gränsen till 12,5 procent för kapitalrelationen och till 9 procent för CET1-kapitaltäckningen.

Kärnprimärkapitalet i gruppens kreditinstitutsverksamhet var vid slutet av rapportperioden 8,3 miljarder euro (8,2). Kärnprimärkapitalet ökade till följd av bankrörelsens resultat och utdelningen från gruppens försäkringsföretag. IAS 19-justeringarna minskade beloppet av kärnprimärkapitalet. Beloppet av Avkastningsandelarna i kärnprimärkapitalet hölls oförändrat och var 2,5 miljarder euro.

Det totala riskvägda exponeringsbeloppet uppgick vid slutet av rapportperioden till 42,9 miljarder euro (41,8), vilket är 2,5 procent större än vid slutet av fjolåret. De genomsnittliga riskvikterna för företagsexponeringarna och hushållsexponeringarna var i praktiken oförändrade.

Totalt riskvägt exponeringsbelopp 30.6.2016
42,9 mrd.€
(förändring från årets början 2,5%)

I aktieexponeringarna ingår 6,5 miljarder euro i riskvägda poster för gruppens interna innehav i försäkringsföretag (6,5).

OP Gruppen beviljades i oktober 2015 tillstånd av ECB att behandla finans- och försäkringskonglomeratets interna investeringar i försäkringsföretag som riskvägda poster i enlighet med tidigare praxis. Den metod som tillämpas på investeringarna i försäkringsföretag leder till en riskvikt på cirka 280 procent.

Finansinspektionen beslöt i juni 2016 att tills vidare inte ställa något kontracykliskt buffertkrav för bankerna. Finansinspektionen fattar ett makrotillsynsbeslut kvartalvis. Finansinspektionen vidtar dock åtgärder för att introducera en lägsta gräns på 10 procent för den genomsnittliga riskvikten för bolån som förberedelse på den ökade systemrisken. Den lägsta gränsen på 10 procent för riskvikten för bolån skulle sänka CET1-kapitaltäckningen med uppskattningsvis 0,9 procentenheter och kapitaltäckningen enligt konglomeratlagen med 7 procentenheter.

I de kommande bestämmelserna ingår en mätare som beskriver skuldsättningsgraden, dvs. bruttosoliditetsgraden (Leverage Ratio). Bruttosoliditetsgraden för OP Gruppens bankrörelse är enligt nuvarande tolkningar uppskattningsvis 7,2 procent enligt siffrorna vid slutet av rapportperioden, medan miniminivån enligt bestämmelseutkastet är 3 procent.

Skade- och livförsäkring

Försäkringssektorns solvensbestämmelser ändrades från början av 2016. Genom ändringen av försäkringssektorns bestämmelser, Solvens II, strävar man efter att förbättra kvaliteten på försäkringsbolagens kapitalbas, förbättra bolagens egen riskhantering, göra kapitalkravet mer riskbaserat och förenhetliga försäkringssektorns solvensbestämmelser i Europa.

	Solvens II		Skadeförsäkring*		Livförsäkring	
	30.6. 2016	31.12. 2015	30.6. 2016	31.12. 2015	30.6. 2016	31.12. 2015
Kapitalbas, milj. €**	1 134	1 105	1 389	1 419		
Kapitalkrav, milj. €**	694	698	784	692		
Solvensprocent (med beaktande av övergångsbestäm- melse)	163	158	177	205		
Solvensprocent (utan beaktande av övergångsbestäm- melse)	145	139	134	149		

*I skadeförsäkringen ingår OVY Försäkring Ab

**med beaktande av övergångsbestämmelser

Europeiska centralbankens (ECB) tillsyn

OP Gruppen lyder under ECB:s tillsyn. ECB har 2015 för OP Gruppen ställt ett buffertkrav enligt prövning i enlighet med kreditinstitutslagen som en del av processen i anslutning till tillsynsmyndighetens bedömning (SREP). Buffertkravet enligt prövning är med beaktande av kärnprimärkapitalkraven 9,75 procent och med beaktande av O-SII-buffertkravet 11,75 procent. Med beaktande av OP Gruppens starka kapitaltäckning och höga kapitaltäckningsmål har buffertkravet enligt prövning ingen praktisk inverkan på OP Gruppens kapitaltäckning eller

affärsrörelse. SREP-processen för 2016 pågår i ECB, och resultat väntas under återstoden av åren.

ECB har fäst uppmärksamhet vid brister i valideringsprocessen för OP Gruppens kreditriskmodeller. ECB kan till följd av de brister som upptäckts påföra gruppen påföljder. En påföljd kan till exempel vara att för en viss tid höja de riskvikter som används i kapitaltäckningsanalysen. Ärendet är under behandling hos ECB, och ECB:s slutliga beslut i ärendet väntas under det tredje kvartalet.

OP Gruppen har inlett korrigerande åtgärder för att avlägsna bristerna, och alla försenade valideringar har slutförts före slutet av juni 2016. På basis av valideringarna uppstod inga behov av att ändra de kreditriskmodeller eller riskvikter som används.

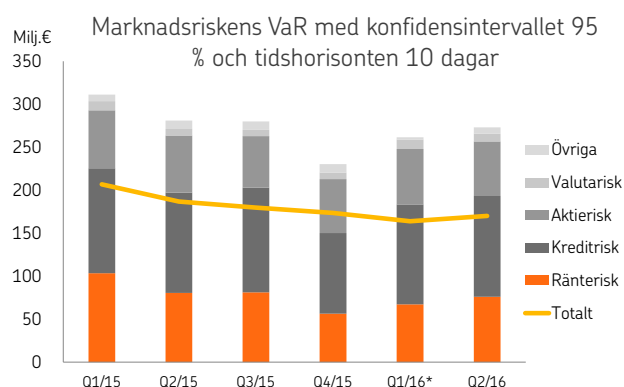
Riskposition

OP Gruppens riskposition har hållits stabil. Riskhanteringsförmågan är stark och tryggar förutsättningarna för gruppens affärsrörelse.

Den goda riskhanteringsförmågan och moderata målrisknivån höll kreditriskpositionen stabil.

OP Gruppens finansieringsposition och likviditet är goda. Tillgången på finansiering har hållits god. Under rapportperioden emitterade gruppen långfristiga obligationslån för totalt 2,1 miljarder euro. Dessutom deltog OP Gruppen i den andra serien av ECB:s riktade långfristiga refinansieringstransaktioner (TLTRO-II) med 1 miljard euro. Inlåningens andel av kreditstocken har hållits stabil under rapportperioden.

OP Gruppens marknadsriskposition var stabil under rapportperioden. Nyckeltalet VaR, som mäter gruppens marknadsrisk, var 170 miljoner euro (174) vid slutet av rapportperioden. I VaR ingår försäkringsföretagens totala omslutning, trading-funktionen, likviditetsreserven och gruppens treasurys ränteposition.

De operativa riskerna uppskattas vara moderata. Terrorattacker skärper dock fortfarande kraven på effektiviteten hos förfarandena för förhindrande av finansiering av terrorism och övervakningen av verksamheten också för OP Gruppens del.

Riskerna i förmånsbestämda pensionsplaner ansluter sig till ränte- och marknadsrisken, framtida pensionshöjningar samt till den längre förväntade livslängden. En förändring i den ränta som tillämpas vid diskontering av pensionsåtagandet har en väsentlig inverkan på pensionsåtagandets belopp. Den ökning i nettoskulden för förmånsbestämda pensionsplaner som under rapportperioden bokförts i övrigt totalresultat försvagade rapportperiodens totalresultat före skatt med 271 miljoner euro. Minskningen i nettoskulden för förmånsbestämda pensionsplaner under jämförelseperioden förbättrade totalresultatet före skatt med 284 miljoner euro.

Bankrörelse

Bankrörelsens centrala risker är de kreditriskerna som uppstår i kundrörelsen samt marknadsrisken.

Bankrörelsens kreditriskposition förblev stabil och riskerna måttfulla. Problemfordringarna uppgick till totalt 2,4 miljarder euro (2,1). Med problemfordringar avses över 90 dagar förfallna fordringar, övriga fordringar med risker och lånefordringar som beviljats en eftergift på grund av kundens ekonomiska svårigheter. Lånefordringar som beviljats en eftergift är fordringar där man på kundens initiativ kommit överens om lättnader i den ursprungliga betalningsplanen för att hjälpa kunden att klara av tillfälliga betalningssvårigheter. Andelsbankerna strävar efter att aktivt finna lösningar för att kunderna ska klara av tillfälliga betalningssvårigheter. Ändringar i betalningsplanen som beror på annat än kundens ekonomiska svårigheter klassificeras inte som problemfordringar. Nedskrivningarna hölls låga och utgjorde 0,06 (0,10) procent av kredit- och garantistocken.

Kredit- och garantistocken växte under rapportperioden med 1,7 miljarder euro till 79,5 miljarder euro. Privatkundernas andel av kredit- och garantistocken var 60 procent (60). Exponeringar mot privatkunder delas in i sex huvudklasser, och av dem hörde 83 procent (83) till de två bästa klasserna och 3 procent (3) till de två svagaste klasserna. Företagskundernas (inkl. bostadssammanslutningarnas) exponeringar utgjorde 37 procent (36) av kredit- och garantistocken. Av företagskundernas exponeringar utgjorde exponeringarna i de bästa ratingklasserna 1–5,5 59 procent (59), medan exponeringarna inom de två sämsta ratingklasserna uppgick till 434 miljoner euro (441), dvs. 1,2 procent (1,2).

Inte en enda exponering mot en kund överskred 10 procent av kapitalbasen efter avdragsposter och annan kreditriskreducering. Bankrörelsens kapitalbas som täcker exponeringar mot kunder uppgick till 9,6 miljarder euro (9,4).

I sektorn företag och bostadssammanslutningar var de mest betydande branscherna enligt exponeringsbeloppet uthyrning och förvaltning av bostäder 22,0 procent (21,9), uthyrning och förvaltning av andra fastigheter 11,5 procent (11,7) samt handel 9,3 procent (9,6). Av exponeringarna i branschen uthyrning och förvaltning av bostäder var 92 procent exponeringar i bostadssammanslutningar och 15 procent exponeringar med garantier från offentlig sektor.

Bankrörelsens ränterisk mätt med effekten av en räntesänkning på en procentenhet på räntenettet under 12 månader var vid slutet av juni 194 miljoner euro (215).

Skadeförsäkring

Skadeförsäkringens centrala risker är de försäkringstekniska riskerna i anslutning till skadeutvecklingen, marknadsriskerna för de placeringar som utgör täckning för försäkringsskulden, en oväntad förlängning av livslängden för förmånstagare till försäkringsskulden för pensioner, nivån på den ränta som använts för att värdera försäkringsskulden samt differensen mellan försäkringsskuldens diskonteringsränta och marknadsräntorna.

En förlängning av den förväntade livslängden med ett år skulle öka försäkringsskulden för pensioner med 41 miljoner euro. En sänkning av den räntenivå som används vid värderingen av försäkringsskulden med 0,1 procentenheter skulle öka försäkringsskulden med 23 miljoner euro.

Det har inte skett några betydande förändringar i skadeförsäkringens försäkringstekniska risker. Den viktigaste marknadsrisken i skadeförsäkringen är den förhöjande effekt som en nedgång i marknadsräntorna har på försäkringsskuldens värde och kapitalkravet. Solvensställningen enligt Solvens II var på samma nivå som vid årsskiftet.

Placeringsriskerna (VaR 95 procent, 1 månads löptid) var vid slutet av granskningsperioden något högre än vid årsskiftet. Placeringsportföljens allokering har inte ändrats väsentligt. Försäkringsskuldens ränterisk har skyddats förutom med räntederivat också med obligationslån. Ränterisken för omslutningen har hållits stabil.

Kapitalförvaltning

De centralaste riskerna i kapitalförvaltningen är marknadsriskerna i livförsäkringens placeringstillgångar, räntan som tillämpats vid värderingen av försäkringsskulden samt att de försäkrades förväntade livslängd växer snabbare än beräknat.

En förlängning av den förväntade livslängden med ett år skulle öka försäkringsskulden med 24 miljoner euro. En sänkning av den räntenivå som används vid värderingen av försäkringsskulden med 0,1 procentenheter skulle öka försäkringsskulden med 40 miljoner euro. Det finns en buffert för riskerna i anslutning till det separata livförsäkringsbestånd som överförts från Suomi-bolaget. Bufferten räcker till för att täcka en betydande negativ avkastning på placeringstillgångarna i det separata beståndet, varefter OP Gruppen bär riskerna för beståndet.

Inga väsentliga förändringar har skett i livförsäkringens försäkringstekniska risker. Livförsäkringens solvensställning enligt Solvens II var lägre vid slutet av rapportperioden än vid årsskiftet bl.a. till följd av att de långa räntorna sjunkit.

Placeringsriskerna (VaR 95 procent, 1 månads löptid) var vid slutet av granskningsperioden något högre än vid årsskiftet. Allokeringen i placeringsportföljen har inte ändrats väsentligt.

Försäkringsskuldens ränterisk har skyddats förutom med räntederivat också med obligationslån. Ränterisken för omslutningen har hållits stabil.

Övrig rörelse

De centrala riskerna inom Övrig rörelse är likviditetsreservens kredit- och marknadsrisker samt likviditetsriskerna. Marknadsrisken har den största inverkan på skuldebrev som ingår i likviditetsreserven.

Trots att placeringarna i likviditetsreserven ökade har marknadsriskerna (VaR 95 procent) under rapportperioden minskat en aning till följd av förändringar i allokeringen.

OP Gruppen tryggar sin likviditet med en likviditetsreserv som i huvudsak består av tillgodohavanden på centralbanker och fordringar som godtas som säkerhet för centralbanksfinansiering. Likviditetsreserven och de övriga källorna för tilläggsfinansiering i enlighet med beredningsplanen räcker till för att täcka finansieringsbehovet för minst två år i situationer där marknadsupplåningen inte skulle fungera och där inlåningen skulle minska måttligt.

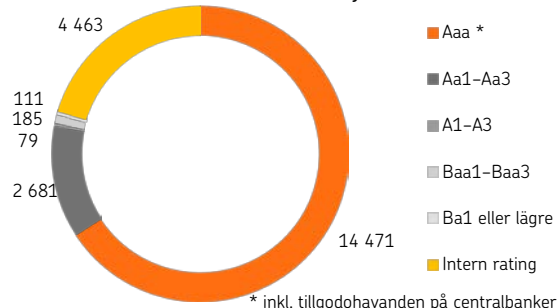
OP Gruppens likviditet och tillräckligheten hos likviditetsreserven följs upp bland annat med ett LCR-relationstal som mäter likviditetstäckningskravet. Enligt övergångsbestämmelserna ska LCR-relationstalet vara minst 70 procent 2016 och minst 100 procent från början av 2018. OP Gruppens LCR-relationstal var vid slutet av juni 111 procent.

Likviditetsreserv

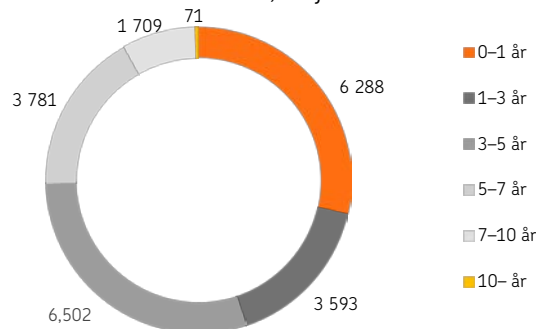
Mrd. €	30.6.2016	31.12.2015	Förändring, %
Tillgodohavanden på centralbanker	4,8	8,5	-43,7
Skuldebrev som godtas som säkerhet	12,5	10,6	18,3
Företagskrediter som godtas som säkerhet	3,2	4,3	-26,3
Totalt	20,5	23,4	-12,4
Fordringar som inte godtas som säkerhet	1,5	0,8	84,3
Likviditetsreserven till marknadsvärde	22,0	24,2	-9,1
Värderingsavdrag (Haircut)	-1,2	-1,2	-3,2
Likviditetsreserven till säkerhetsvärde	20,8	23,0	-9,4

Likviditetsreserven omfattar skuldebrev emitterade av stater, kommuner, finansiella institut och företag med god rating samt värdepapperiserade fordringar och krediter som godtas som säkerhet. Skuldebreven i likviditetsreserven har i reservkalkylen värderats till marknadsnoteringar.

Fördelningen av de finansiella tillgångar som ingår i likviditetsreserven enligt rating 30.6.2016, milj.€

Fördelningen av de finansiella tillgångar som ingår i likviditetsreserven enligt maturitet 30.6.2016, milj.€

Ratingar

Ratinginstitut	Kortfristig upplåning	Utsikter	Långfristig upplåning	Utsikter
Standard & Poor's	A-1+	Negativa	AA-	Negativa
Moody's	P-1	Stabila	Aa3	Stabila

OP Företagsbanken Abp har ratingar från Standard & Poor's Credit Market Services Europe Limited och Moody's Investors Service Ltd. Vid bedömningen av OP Företagsbankens rating beaktar ratinginstituten hela OP Gruppens ekonomiska situation.

OP Gruppens och OP Företagsbanken Abp:s ratingar ändrades inte under rapportperioden.

Standard & Poor's bekräftade i juli 2016 OP Företagsbanken Abp:s långfristiga rating till AA- och kortfristiga rating till A-1+. Utsikterna för ratingarna förblev negativa.

Rörelsesegmentens resultat

OP Gruppens rörelsesegment är Bankrörelse, Skadeförsäkring och Kapitalförvaltning. Den rörelse som inte hör till rörelsesegmenten presenteras i segmentet "Övrig rörelse". Rapporteringen per rörelsesegment följer principerna för upprättandet av OP Gruppens bokslut.

Bankrörelse

- Resultatet före skatt var 295 miljoner euro (356). Intäkterna minskade med 5,3 procent till följd av att nettointäkterna från placeringsverksamheten minskade. Intäkterna från placeringsverksamheten minskade avsevärt till följd av ändringen i gruppens verksamhetsmodell mellan bankrörelsen och övrig rörelse. Kostnaderna ökade med 3,8 procent.
- Utlåningen ökade på ett år med 5,0 procent och inlåningen med 5,1 procent. De nya uttagna bolånen ökade från jämförelseperioden med 12,8 procent och företagskrediterna med 11,4 procent.
- Nedskrivningarna, 23 miljoner euro (37), utgjorde 0,06 procent (0,10) av kredit- och garantistocken.

Bankrörelsens nyckeltal

Milj. €	1-6/2016	1-6/2015	Förändring, %	1-12/2015
Räntenetto	561	541	3,6	1 108
Provisionsintäkter, netto	389	349	11,3	663
Nettointäkter från placeringsverksamhet	-24	85		120
Övriga intäkter	15	19	-18,3	36
Intäkter totalt	941	994	-5,3	1 927
Personalkostnader	236	240	-1,8	472
Avskrivningar och nedskrivningar	23	24	-1,7	52
Övriga rörelsekostnader	277	253	9,6	512
Kostnader totalt	536	516	3,8	1 037
Nedskrivningar av fordringar	23	37	-37,3	77
OP-bonus till ägarkunder	87	85	3,2	171
Resultat före skatt	295	356	-17,3	642
Kostnads-/intäktsrelation, %	57,0	52,0	5,0	53,8
Milj. €	30.6.2016	30.6.2015	Förändring, %	31.12.2015
Uttagna bolån	3 565	3 162	12,8	6 577
Uttagna företagskrediter	3 521	3 160	11,4	6 631
Förmedlade fastighetsaffärer, st.	6 115	5 851	4,5	12 149
Mrd. €				
Utlåning				
Bolån	35,9	34,5	4,2	35,3
Krediter till företag	18,6	17,7	4,6	18,5
Övriga krediter	22,5	21,1	6,7	21,5
Utlåning totalt	77,0	73,3	5,0	75,2
Garantier	2,6	2,8	-8,3	2,6
Inlåning				
Daglig- och betalningsrörelseinsättningar	36,3	33,0	10,1	34,7
Placeringsinsättningar	17,5	18,3	-4,0	17,2
Inlåning totalt	53,8	51,2	5,1	51,9

Marknadsandel, %	30.6.2016	30.6.2015	Förändring, %	31.12.2015
Utlåning	34,9	34,6	0,3*	34,9
Inlåning	37,5	36,6	0,9*	37,1

*förändring i relationstalet

**utan de finansiella institutens och försäkringsföretagens krediter och insättningar

Utlåningen fortsatte att öka. Utlåningen växte på ett år med 5,0 procent och i januari–juni med 2,4 procent. De nya uttagna bolånen ökade med 12,8 procent och företagskrediterna med 11,4 procent från jämförelseperioden.

Inlåningen ökade på ett år med 5,1 procent. Placeringsinsättningarna minskade från jämförelseperioden till följd av de låga räntorna och mindre marginalerna på tidsbundna insättningar. Betalningsrörelseinsättningarna ökade på ett år med 10,1 procent.

Gruppens marknadsandel inom bolån ökade på ett år med 0,6 procentenheter och var vid slutet av juni 38,8 procent. Företagskrediternas marknadsandel ökade under samma period med 1,0 procentenheter till 37,4 procent (36,4). Marknadsandelen av inlåningen i euro utan finansiella institut och försäkringsföretag var 37,5 procent (36,6).

De bostadsaffärer som OP Gruppens fastighetscentraler förmedlade ökade med 4,5 procent från jämförelseperioden.

Bankrörelsens resultat

Bankrörelsens resultat före skatt var 295 miljoner euro (356). Intäkterna minskade med 5,3 procent och kostnaderna ökade med 3,8 procent. Nedgången i segmentets intäkter berodde på att gruppens interna verksamhetsmodell ändrades samt på att den negativa CVA-värderingen av derivat ökade. Minskningen i intäkterna påverkade också kostnads-/intäktsrelationen som var 57 procentenheter (52). Nedskrivningarna, 23 miljoner euro (37), utgjorde 0,06 (0,10)procent av kredit- och garantistocken.

Gruppens interna verksamhetsmodell ändrades från början av rapportperioden genom att Markets ränte- och valutatrading samt handel med obligationslån överfördes från segmentet Bankrörelse till segmentet Övrig rörelse. Ändringen påverkar Bankrörelsens och den övrig rörelsens räntenetto, provisionsintäkter och nettointäkter från placeringsverksamheten. Den här ändringen i kombination med ändringarna i andra interna verksamhetsmodeller försvagade

bankrörelsens resultat före skatt med cirka 14 miljoner euro. Ändringen förbättrade på motsvarande sätt resultatet i Övrig rörelse. Uppgifterna för jämförelseperioden har inte justerats.

Räntenettet växte till 561 miljoner euro (541). På tillväxten inverkade ökningen i utlåningen och snittmarginalen i utlåningen samt minskningen i kostnaderna för inlåningen.

Nettoprovisionsintäkterna från bankrörelsen ökade med 40 miljoner euro till 389 miljoner euro (349). Tillväxten i provisionsintäkter påverkades av förändringen i gruppens interna verksamhetsmodell som ledde till att provisioner från derivat- och valutahandeln på 42 miljoner euro resultatfördes i provisionsintäkterna. Betalningsrörelsens provisioner ökade med 3 miljoner euro, kapitalförvaltningens provisioner minskade med 4 miljoner euro och skadeförsäkringens provisioner minskade med 2 miljoner euro.

De totala nettointäkterna från placeringsverksamhet minskade med 109 miljoner euro. Nettointäkterna från placeringsverksamheten minskade på grund av den negativa CVA-värderingen på 38 miljoner euro (4) till följd av ränteändringarna och andra ändringar på marknaden. Till följd av ändringen i gruppens interna verksamhetsmodell riktas värdeförändringarna i balans- och derivatposter som värderas till verkligt värde delvis till segmentet Övrig rörelse i stället för Bankrörelse. Under jämförelseperioden bokfördes förändringar i verkligt värde i Bankrörelsen för 62 miljoner euro.

Kostnaderna ökade med 3,8 procent och uppgick till 536 miljoner euro (516). De övriga rörelsekostnaderna ökade med 9,6 procent. ICT-kostnaderna ökade med 16 miljoner euro, dvs. 17,8 procent. ICT-kostnaderna ökade av de kraftiga satsningarna på utveckling och de ökade volymerna.

Personalkostnaderna minskade med 4 miljoner euro till 236 miljoner euro (240).

Skadeförsäkring

- Resultatet före skatt var 117 miljoner euro (144). Resultatet före skatt till verkligt värde var 154 miljoner euro (78).
- Premieintäkterna ökade med 2,6 procent (4,6).
- Den operativa totalkostnadsprocenten var 88,2 (87,8) och den operativa driftskostnadsprocenten 18,4 (18,2). Totalkostnadsprocenten var 89,8 (89,4).
- Intäkterna från placeringarna till verkligt värde var 3,1 procent (1,3).

Skadeförsäkringens nyckeltal

Milj. €	1–6/2016	1–6/2015	Förändring, %	1–12/2015
Premieintäkter	700	682	2,6	1397
Försäringersättningar	440	432	2,0	885
Försäkringsnetto	260	250	3,8	512
Nettointäkter från placeringsverksamhet	55	86	-36,9	125
Övriga nettointäkter	-33	-36	-9,3	-70
Intäkter totalt	281	301	-6,4	567
Personalkostnader	53	53	-0,4	101
Avskrivningar och nedskrivningar	19	18	8,6	37
Övriga rörelsekostnader	92	86	7,6	168
Kostnader totalt	164	156	5,0	306
OP-bonus till ägarkunder	1	1	13,4	2
Resultat före skatt	117	144	-18,8	259
Totalkostnadsprocent	89,8	89,4		88,8
Operativ totalkostnadsprocent	88,2	87,8		87,3
Operativ skadeprocent	69,8	69,7		69,6
Operativ driftskostnadsprocent	18,4	18,2		17,7
Operativ riskprocent	63,9	64,2		64,2
Operativ omkostnadsprocent	24,4	23,7		23,1
Intäkter från placeringar till verkligt värde, %	3,1	1,3		2,3
Solvensprocent (Solvens II)*	158			158
Stora skador med skadekostnad för egen räkning	29	26		60
Förändringarna jämfört med avsättningarna för skador under de föregående åren (run off-resultat)	40	13		32

*med beaktande av övergångsbestämmelser.

Premieintäkterna fortsatte att öka bland privatkunderna. Premieintäkterna från företagskunder var mindre än under jämförelseperioden då den allmänna ekonomiska situationen fortfarande var svår. Försäljningen av försäkringar ökade en aning från jämförelseperioden.

Mätt med marknadsandelen av premieinkomsten är OP Gruppen klart den största skadeförsäkraren i Finland.

Antalet preferenskundshushåll ökade under rapportperioden med 24 000 hushåll till 701 000 av vilka redan 76 procent har koncentrerat också sina bankärenden till OP Gruppen.

Utvecklingen av nät- och mobiltjänster hör till skadeförsäkringens prioriteringsområden inom såväl försäkringstjänsten som ersättningstjänsten. Användningen av den i slutet av fjolåret lanserade tjänsten vahinkoapu.op.fi och den nya skadeanmälningstjänsten i OP-mobilen har varit mycket populära. Av privatkundernas skador anmäls redan nästan 70 procent elektroniskt.

OP Gruppens hälso- och välbefinnanderörelse ingår i skadeförsäkringssegmentet.

Skadeförsäkringens resultat

Resultatet före skatt var 117 miljoner euro (144). Försäkringsnettot ökade med 3,8 procent till 260 miljoner euro. De nettointäkter från placeringar som bokförts i resultaträkningen minskade med 32 miljoner euro. Resultatet före skatt till verkligt värde var 154 miljoner euro (78).

Den operativa totalkostnadsprocenten var 88,2 (87,8). De operativa nyckeltalen innehåller inte avskrivningar av immateriella tillgångar som uppkommit i samband med företagsköp.

Premieintäkter			
Milj. €	1-6/2016	1-6/2015	Förändring, %
Privatkunder	379	359	5,5
Företagskunder	293	295	-0,8
Baltikum	28	28	1,8
Totalt	700	682	2,6

Försäkringsersättningarna ökade med 2,0 procent. Skadekostnaden för nya storskador på egendom och verksamhet var större än under jämförelseperioden. Under januari-juni registrerades 38 (38) nya stora skador på egendom och verksamhet, vilkas skadekostnad för egen räkning var totalt 29 miljoner euro (26). Till den här klassen räknas skador på över 0,3 miljoner euro. Förändringen i avsättningarna för de lagstadgade pensionerna var större än under jämförelseperioden. Under januari-juni var förändringen i avsättningarna för pensionsansvar 11 miljoner euro (5). Vid slutet av juni var den genomsnittliga diskonteringsräntan 2,09 procent. Vid slutet av 2015 var den genomsnittliga diskonteringsräntan 2,22 procent. Sänkningen av diskonteringsräntan ökade försäkringsersättningarna med 27 miljoner euro (32). Förändringen i diskonteringsräntan försvagade den operativa totalkostnadsprocenten med 3,9 procentenheter (4,7).

Förändringarna jämfört med skadorna under de föregående åren, utan inverkan av förändringen i diskonteringsräntan, förbättrade det försäkringstekniska bidraget med 40 miljoner euro (13). Den operativa skadeprocenten var 69,8 (69,7). Den operativa riskprocenten exklusive indirekta skaderegleringskostnader var 63,9 (64,2).

Kostnaderna ökade med 5,0 procent till följd av de ökade ICT-kostnaderna och utvidgningen av hälso- och välbefinnanderörelsen och var 8 miljoner euro större än under jämförelseperioden. Den operativa driftskostnadsprocenten var 18,4 (18,2). Den operativa omkostnadsprocenten, som innehåller också de indirekta skaderegleringskostnaderna, var 24,4 (23,7).

Operativt försäkringstekniskt bidrag och totalkostnadsprocent (CR)

	1-6/2016		1-6/2015	
	Bidrag milj. €	CR, %	Bidrag milj. €	CR, %
Privatkunder	62	83,5	72	79,8
Företagskunder	18	93,7	9	96,8
Baltikum	1	95,2	1	96,6
Totalt	82	88,2	83	87,8

Placeringsverksamheten

Intäkterna från placeringarna till verkligt värde var 92 miljoner euro (41), dvs. 3,1 procent (1,3). Intäkterna från placeringsverksamheten var under rapportperioden positiva till följd av lägre räntor och riskpremier på företagslån. De

resultatförda nettointäkterna från placeringarna var 55 miljoner euro (86).

Placeringsbeståndets fördelning

%	30.6.2016	31.12.2015
Obligationslån och räntefonder	77,6	76,6
Alternativa placeringar	0,8	0,8
Aktier	7,4	6,7
Kapitalplaceringar	3,1	3,4
Fastigheter	9,4	9,9
Penningmarknaden	1,7	2,5
Totalt	100	100

Skadeförsäkringens placeringsbestånd var vid slutet av juni 3 821 miljoner euro (3 687). Ränteportföljens ratingfördelning var god. Placeringarna på investeringsnivån stod för 91 procent (93), och 62 procent (63) av placeringarna hade en rating på minst A-. Ränteportföljens återstående genomsnittliga löptid var 5,7 år (5,7) och durationen 5,1 år (5,2).

Den genomsnittliga avkastningen på direkta placeringar i obligationslån till förfallodagen beräknad enligt anskaffningsvärdet för instrumenten (running yield) var 1,71 procent (1,71).

Kapitalförvaltning

- Resultatet före skatt var 141 miljoner euro (128). Resultatet före skatt till verkligt värde var 162 miljoner euro (85).
- Bruttot av de förvaltade medlen ökade från årsskiftet med 0,3 miljarder euro.
- Nettoprovisionsintäkterna minskade med 6 procent och nettointäkterna från livförsäkringens placeringsverksamhet ökade med 17 procent från jämförelseperioden.
- Intäkterna från placeringarna till verkligt värde var 3,1 procent (1,2).

Kapitalförvaltningens nyckeltal

Milj. €	1-6/2016	1-6/2015	Förändring, %	1-12/2015
Provisionsintäkter, netto				
Fonder och kapitalförvaltning	94	98	-4,2	188
Livförsäkringar	91	89	1,6	171
Kostnader	74	70	6,6	139
Provisionsintäkter, netto, totalt	111	118	-6,2	220
Nettointäkter från livförsäkringens riskrörelse	13	11	12,1	21
Nettointäkter från livförsäkringsrörelsens placeringsverksamhet	76	65	16,8	98
Övriga intäkter	8	0		5
Intäkter totalt	207	194	6,5	344
Personalkostnader	16	17	-4,9	32
Avskrivningar och nedskrivningar	10	13	-25,1	24
Övriga rörelsekostnader	28	25	10,6	52
Kostnader totalt	54	55	-2,6	108
OP-bonus till ägarkunder	12	11	5,5	23
Resultat före skatt	141	128	10,4	213
Mrd. €	30.6.2016	30.6.2015	Förändring, %	31.12.2015
Förvaltade medel (brutto)				
Placeringsfonder	21	21,5	-2,4	21,7
Institutionella kunder	24,1	22,8	5,7	23,5
Private Banking	15,3	13,6	12,8	14,6
Fondanknutna försäkringsbesparingar	8,5	8,5	0,1	8,7
Förvaltade medel totalt (brutto)	68,8	66,3	3,8	68,5
Milj. €				
Nettoförsäljning				
Spar- och placeringskunder	-28	398		666
Private Banking-kunder	115	146	-20,9	469
Institutionella kunder	-111	-513	-78,4	-187
Nettoförsäljning totalt	-23	31		948
Marknadsandel, %	30.6.2016	30.6.2015	Förändring, %	31.12.2015
Placeringsfonder	21,5	22,0	-0,5	22,2

På grund av osäkerheten i anslutning till det ekonomiska läget och placeringsmarknaden var efterfrågan på kapitalförvaltningens produkter fortsatt liten under rapportperioden. Nettoförsäljningen minskade från jämförelseperioden och var -23 miljoner euro (31).

Bruttot av de förvaltade medlen ökade från årsskiftet med 0,3 miljarder euro. Förvaltade medel uppgick till 68,8 miljarder euro och omfattar cirka 11 miljarder euro i medel från företag som hör till OP Gruppen.

Antalet spar- och placeringskunder minskade under rapportperioden med 5 000 (ökade med 14 000) och uppgick vid slutet av juni till 749 000. Minskningen berodde främst på att de

allmänna ekonomiska utsikterna och osäkerheten på placeringsmarknaden påverkade kundbeteendet.

OP-fondernas riskjusterade avkastning förblev god under rapportperioden. OP-fondernas Morningstar-klassificering var 3,2 (3,1).

Utvecklingen av den elektroniska försäljningen och skötseln av ärenden inom kapitalförvaltningen fortsatte under rapportperioden. Av teckningarna i placeringsfonderna skedde 39 procent (40) via elektroniska kanaler.

Kapitalförvaltningens resultat

Resultatet före skatt ökade till 141 miljoner euro (128). Resultatförbättringen beror på ökningen i nettointäkterna från livförsäkringens placeringsverksamhet. Resultatet till verkligt värde var 162 miljoner euro (85).

Nettoprovisionsintäkterna minskade med 6,2 procent från jämförelseperioden till 111 miljoner euro (118). Efter avdrag av OP-bonus till ägarkunderna utgjorde nettoprovisionsintäkterna 0,28 procent (0,32) av bruttot av de förvaltade medlen.

Intäkterna från livförsäkringens placeringsverksamhet till verkligt värde var 3,1 procent (1,2), och nettointäkterna från placeringsverksamheten var 106 miljoner euro (98). Ovan nämnda intäkter från placeringsverksamheten har beräknats utan resultatet från de instrument som utgör skydd mot ränterisken i försäkringsskulden och beräkningsräntekostnaden samt den s.k. separata balansräkning som överförts från Suomi-bolaget 2015.

Kostnaderna var ungefär lika stora som under jämförelseperioden. Kapitalförvaltningens kostnads-/intäktsrelation försvagades till 40,8 procent (38,8). Kostnaderna utgjorde 0,14 procent (0,14) av bruttot av de förvaltade medlen.

Försäkringsskuldens ränterisk skyddas med räntekompletteringar och räntederivat. Under rapportperioden började försäkringsskulden skyddas också med direkta ränteplaceringar. Räntekompletteringarna av försäkringsskulden (utan den separata balansräkningen) var vid rapportperiodens slut 512 miljoner euro (404). Av räntekompletteringarna utgjorde 47 miljoner euro (52) kortfristiga räntekompletteringar som gjorts för 12 månader.

Livförsäkringens placeringstillgångar utan de tillgångar som utgör täckning för fondanknutna försäkringar, räntederivat som skyddar försäkringsskulden och den separata balansräkningen uppgick till 4 089 miljoner euro (4 032). Andelen placeringar i ränteportföljen som till sin rating räknas till investeringsnivån var 94 procent (96). Vid slutet av rapportperioden var ränteplaceringarnas modifierade duration 4,5 (4,5).

Placeringsbeståndets fördelning

%	30.6.2016	31.12.2015
Obligationslån och räntefonder	78,6	76,2
Alternativa placeringar	7,3	5,7
Aktier och aktiefonder	5,7	5,1
Fastigheter	7,0	6,6
Penningmarknaden	1,3	6,4
Totalt	100	100,0

Intäkter från placeringsverksamheten i livförsäkringens separata balansräkning

Suomi-bolagets individuella livförsäkringsbestånd överfördes 31.12.2015 till livförsäkringen. Av beståndet bildades i samband med beståndsoverlåtelsen en separat balansräkning som har en

vinstutdelningspolicy som avviker från den övriga livförsäkringsrörelsen.

Placeringstillgångarna i den separata balansräkningen uppgick vid slutet av rapportperioden till 1 217 miljoner euro (1 247) utan de räntederivat som skyddar försäkringsskulden. Av placeringarna hänförde sig 84 procent till obligationslån och räntefonder, 6 procent till alternativa placeringar, 3 procent till aktier och aktiefonder, 6 procent till fastigheter och 1 procent till penningmarknadsplaceringar. Intäkterna från placeringsverksamheten till verkligt värde var 3,0 procent.

Övrig rörelse

Övrig rörelsens nyckeltal

Milj. €	1-6/2016	1-6/2015	Förändring, %	1-12/2015
Räntenetto	-22	-20	8,2	-52
Provisionsintäkter, netto	-37	10		20
Nettointäkter från placeringsverksamhet	74	59	25,8	86
Övriga rörelseintäkter	306	240	27,6	484
Intäkter totalt	321	288	11,5	538
Personalkostnader	91	91	-0,6	176
Avskrivningar och nedskrivningar	23	28	-18,6	48
Övriga rörelsekostnader	145	164	-11,1	327
Kostnader totalt	259	283	-8,5	551
Nedskrivningar av fordringar	0	0		0
Resultat före skatt	62	5		-13

Övriga rörelsens resultat

Resultatet före skatt för övrig rörelse var 62 miljoner euro (5). Resultatet förbättrades av att nettointäkterna från placeringsverksamhet och de övriga rörelseintäkterna ökade och att kostnaderna minskade. Nettoprovisionsintäkterna minskade däremot från jämförelseperioden. De totala intäkterna ökade med 11,5 procent till 321 miljoner euro.

Räntenettet för övrig rörelse var -22 miljoner euro (-20). Snittmarginalen för OP Gruppens skuldebrev inom marknadsupplåningen till seniorvillkor var vid slutet av juni 36 räntepoäng (39).

Gruppens interna verksamhetsmodell ändrades under rapportperioden genom att bland annat ränte- och valutatrading samt handel med obligationslån överfördes från segmentet Bankrörelse till segmentet Övrig rörelse. Ändringen ökade nettointäkterna från placeringsverksamheten i segmentet Övrig rörelse, då nettointäkterna från värdepappershandel och valutaverksamhet ökade, samt minskade nettoprovisionsintäkterna.

Bland övriga rörelsekostnader i Övrig rörelse bokfördes intäkter av engångsnatur på 71 miljoner euro för Visa Inc:s köp av Visa Europe Ltd.

Kostnaderna i Övrig rörelse minskade med 24 miljoner euro till 259 miljoner euro. Under jämförelseperioden omfattade personalkostnaderna kostnadsposter av engångsnatur på totalt 5 miljoner euro i anslutning till omstruktureringen av centralinstitutskoncernen. Avskrivningarna och nedskrivningarna minskade med 5 miljoner euro och ICT-kostnaderna med 15 miljoner euro från jämförelseperioden. De övriga rörelsekostnaderna ökade under jämförelseperioden genom kostnadsposter av engångsnatur på 16 miljoner euro för ombyggnaden av kontoret i Vallgård.

Förändringar i OP Gruppens struktur

I OP Gruppens bokslut konsolideras vid slutet av rapportperioden totalt 178 andelsbanker (178) och deras koncernbolag, OP Andelslagskoncernen och OVY Försäkring Ab.

Antalet andelsbanker minskade under rapportperioden genom att Östra Korsholms Andelsbank fusionerades med Vasa Andelsbank. Fusionen registrerades 29.2.2016. Antalet andelsbanker ökade däremot under rapportperioden genom att Helsingfors OP Bank Ab:s bolagsform ändrades till andelsbank. Ändringen registrerades 1.4.2016. Namnet på den nya banken är Helsingforsnejdens Andelsbank (OP Helsingfors). OP Helsingfors är ett dotterbolag till OP Gruppens centralinstitutskoncern. Centralinstitutet har också i fortsättningen en betydande roll i kapitaliseringen av den nya banken. Det här betyder att OP Andelslag enligt stadgarna för OP Helsingfors har bestämmande inflytande i OP Helsingfors.

Enon Osuuspankki, Ilomantsin Osuuspankki, Kiihtelysvaaran Osuuspankki och Tuupovaaran Osuuspankki har tidigare godkänt en fusionsplan, enligt vilken Enon Osuuspankki, Kiihtelysvaaran Osuuspankki och Tuupovaaran Osuuspankki fusioneras med Ilomantsin Osuuspankki. I samband med fusionen ska Ilomantsin Osuuspankki byta namn till Vaara-Karjalan Osuuspankki. Den planerade registreringstidpunkten för fusionen är 31.12.2016.

Puolangan Osuuspankki och Suomussalmen Osuuspankki har tidigare godkänt en fusionsplan, enligt vilken Puolangan Osuuspankki fusioneras med Suomussalmen Osuuspankki. I samband med fusionen ska Suomussalmen Osuuspankki byta namn till Ylä-Kainuun Osuuspankki. Den planerade registreringstidpunkten för fusionen är 31.12.2016.

Keiteleen Osuuspankki och Pielaveden Osuuspankki har tidigare godkänt en fusionsplan, enligt vilken Keiteleen Osuuspankki fusioneras med Pielaveden Osuuspankki. Samtidigt byter Pielaveden Osuuspankki namn till Nilakan Seudun Osuuspankki. Den planerade registreringstidpunkten för fusionen är senare under 2016.

Vissa bolag som ingår i OP Gruppen har bytt förleden i sina namn till OP genom ändringar som trädde i kraft 4.4.2016:
- Pohjola Bank Abp:s nya namn är OP Företagsbanken Abp
- Pohjola Försäkring Ab:s nya namn är OP Försäkring Ab
- Pohjola Kapitalförvaltning Ab:s nya namn är OP Kapitalförvaltning Ab

- Pohjola Kiinteistösisjoitus Oy:s nya namn är OP Kiinteistösisjoitus Oy
- Pohjola Asset Management Execution Services Oy:s nya namn är OP Asset Management Execution Services Oy

Också namnen på bolagen i Baltikum har bytt förled till OP enligt följande:

- Filialen Pohjola Bank plc Eestis nya namn är OP Corporate Bank plc Eesti filiaal
- Pohjola Bank plc filiale Latvijas nya namn är OP Corporate Bank plc filiale Latvija
- Pohjola Bank Plc Lietuvos filialas nya namn OP Corporate Bank plc Lietuvos filialas
- Pohjola Finance Estonia AS nya namn är OP Finance AS
- "Pohjola Finance" SIAs nya namn är "OP Finance" SIA
- UAB "Pohjola Finance" nya namn är UAB "OP Finance"

Omasairaala Oy har bytt namn till Pohjola Hälsa Ab i samband med att sjukhuset i Tammerfors öppnat 1.8.2016.

Personal och ersättningar

Vid slutet av rapportperioden hade OP Gruppen 12 423 anställda (12 130). Antalet anställda var i genomsnitt 12 258 (12 174). OP Gruppen fortsatte sina satsningar på att utveckla digital affärsrörelse och kundupplevelser. Antalet anställda ökade därför inom de här funktionerna i början av året.

Under rapportperioden gick 160 personer (121) i pension från OP Gruppen. Medelåldern för de pensionerade var 61,7 år (61,6).

OP Gruppens rörliga ersättningar fördelar sig på kortsiktiga företagsvisa ersättningar och långsiktiga ersättningar på grupplanet.

OP Gruppens långsiktiga ersättningssystem på grupplanet består av ett ersättningssystem avsett för ledningen samt en personalfond avsedd för den övriga personalen.

Ledningens långsiktiga ersättningssystem har fastställts för 2014–2016. Dessutom fortsätter OP Gruppens personalfond med ettåriga intjäningsperioder.

Ersättningssystemen har upprättats i enlighet med bestämmelserna om ersättningssystemen inom finansbranschen. Ersättningssystemet för 2014–2016 följer huvudprinciperna för den föregående treåriga intjäningsperioden.

Som långsiktiga målmätare har OP Andelslags förvaltningsråd uppställt OP Gruppens resultat före skatt, gruppens kärnprimärkapitaltäckning (CET1) och ökningen i antalet koncentreringskunder. Målen på grupplanet är desamma såväl i ersättningssystemet för ledningen som i OP Gruppens personalfond.

OP Andelslags förvaltning

OP Gruppens centralinstitut (OP Andelslag) ordinarie andelsstämma hölls 15.3.2016. Till förvaltningsrådet omvaldes följande förvaltningsrådsledamöter som stod i tur att avgå för en

treårsperiod som slutar 2019: produktgruppsdirektör Ola Eklund, företagare Leif Enberg och lektor Mervi Väisänen.

Till nya förvaltningsrådsledamöter för en treårsperiod som slutar 2019 valdes vice verkställande direktör Taija Jurmu, lektor Marja-Liisa Kaakko och dekanus Petri Sahlström.

Dessutom valdes till nya förvaltningsrådsledamöter i stället för dem som anhållit om avsked före slutet av sina mandattider verkställande direktör Anne Harju (2016–2018), hälsocentralläkare Terttu Hällfors (2016–2017), CGR-revisor Katja Kuosa-Kaartti (2016–2018), verkställande direktör Timo Laine (2016–2017) och verkställande direktör Olli Näsi (2016–2018). Förvaltningsrådet har sammanlagt 34 ledamöter.

Vid sitt konstituerande möte valde förvaltningsrådet professor Jaakko Pehkonen till ordförande samt lektor Mervi Väisänen och verkställande direktör Olli Tarkkanen till vice ordförande.

Andelsstämman beslöt öka maximiantalet ledamöter i direktionen från åtta till nio ledamöter utöver direktionens ordförande och vice ordförande genom en ändring av andelslagets stadgar. Ändringen ledde till att personaldirektör Outi Taivainen blev ordinarie direktionsledamot (tidigare ersättare).

Den ordinarie andelsstämman valde CGR-sammanslutningen KPMG Oy Ab till OP Gruppens revisor. KPMG Oy Ab har till huvudansvarig revisor utsett CGR Raija-Leena Hankonen.

Investeringar och tjänsteutveckling

OP Andelslag och dess dotterföretag svarar för utvecklingen av OP Gruppens tjänster. Av kostnaderna i anslutning till tjänsteutveckling består en betydande del av ICT-investeringar och definitioner i anslutning till dem.

OP Gruppens utvecklingskostnader uppgick i januari–juni till 140 miljoner euro (69). Kostnaderna omfattar licensavgifter, köptjänster, andra externa kostnader i anslutning till projekt samt eget arbete. Av utvecklingskostnaderna har 81 miljoner euro aktiverats.

Händelser efter rapportperioden

De europeiska banktillsynsmyndigheternas stresstest

Enligt det stresstest som de europeiska banktillsynsmyndigheterna har utfört hålls OP Gruppens kapitaltäckning god och överstiger minimikravet också i ett mycket ofördelaktigt scenario.

I basscenariot, där omvärlden bibehålls enligt nuläget, skulle OP Gruppens CET1-kapitaltäckning ytterligare förstärkas och 2018 uppgå till 21,2 procent. I det ofördelaktiga scenariot skulle kapitaltäckningen belastas av en minskning i räntenettet samt av betydande nedskrivningar, varvid CET1-kapitaltäckningen skulle sjunka till 14,9 procent 2018, men ändå hålla sig klart över minimikravet för kapitaltäckningen.

Utsikter för återstoden av året

Ekonomi i Finland visade under början av året en skör uppgång. Tillväxten grundar sig på återhämtningen på hemmamarknaden, främst inom byggverksamheten. Den svaga tillväxten i den globala ekonomin har inte räckt till för att få den finländska exporten att växa. Euroområdet och Finlands svaga ekonomiska tillväxt hotas av flera betydande osäkerhetsfaktorer: Storbritanniens Brexit, situationen inom banksektorn i Italien, den avtagande ekonomiska tillväxten i tillväxtländerna samt den ökade politiska instabiliteten. Återhämtningen av ekonomin i Finland fördröjs dessutom av att de ekonomiska strukturerna förnyas långsamt. Som en helhet uppskattas ekonomin i Finland ändå fortsätta att återhämta sig, även om riskerna för att tillväxten ska avbrytas har ökat under sommaren.

Den ytterligare nedgången i räntorna och de delvis redan negativa marknadsräntorna belastar bankernas räntenetto och försvagar intäkterna från försäkringsbolagens placeringsverksamhet. De låga räntorna stöder å sin sida kundernas kreditbetalningsförmåga, vilket har hållit nedskrivningarna inom bankrörelsen låga trots den långvariga perioden av långsam ekonomisk tillväxt. Digitaliseringen av finansbranschen, förnyandet av den spridda infrastrukturen för datasystem samt förändringen i kundbeteendet kräver avsevärda utvecklingsåtgärder av branschen under de närmaste åren vilket ökar kostnaderna och försämrar lönsamheten på kort sikt. Förändringarna i omvärlden ökar betydelsen av en effektiv och lönsam verksamhet samt en god kapitaltäckning.

OP Gruppens resultat före skatt för 2016 uppskattas bli ungefär lika stort som rekordresultatet 2015. Den ökade osäkerheten i omvärlden har ytterligare ökat den kortsiktiga resultatvolatiliteten, vilket inverkar också på förutsägbarheten för OP Gruppens resultat för hela året. De största osäkerhetsmomenten ansluter sig till förändringar i räntorna och placeringsomvärlden.

Alla prognoser och bedömningar i den här delårsrapporten grundar sig på rådande uppfattning om den ekonomiska utvecklingen. De faktiska resultaten kan avvika betydligt.

Resultaträkning

Milj. €	Not	4-6/ 2016	4-6/ 2015	1-6/ 2016	1-6/ 2015
Räntenetto	3	261	256	528	511
Försäkringsnetto	4	142	130	272	261
Provisionsintäkter, netto	5	213	213	437	447
Nettointäkter från placeringsverksamhet	6	96	138	182	288
Övriga rörelseintäkter		83	13	94	25
Andel av intresseföretagens resultat		2	0	4	4
Intäkter totalt		796	751	1 517	1 537
Personalkostnader		195	187	395	401
Avskrivningar och nedskrivningar		38	43	75	82
Övriga rörelsekostnader		168	147	309	293
Kostnader totalt		401	376	779	776
Nedskrivningar av fordringar	7	13	15	23	37
OP-bonus till ägarkunder		52	51	100	97
Resultat före skatt		331	308	614	627
Inkomstskatter		68	93	122	156
Periodens resultat		263	215	493	471
Fördelning:					
Ägare		262	214	491	470
Innehav utan bestämmande inflytande		1	1	1	2
Periodens resultat		263	215	493	471

Rapport över totalresultat

Milj. €	4-6/ 2016	4-6/ 2015	1-6/ 2016	1-6/ 2015
Poster som inte omklassificeras till resultatet				
Vinst(er)/(förluster) av omvärderingar av förmånsbestämda pensionsplaner	-78	458	-271	284
Poster som eventuellt senare omklassificeras till resultatet				
Förändring i fonden för verkligt värde				
Värdering till verkligt värde	39	-253	95	-101
Säkring av kassaflöde	9	-28	25	-21
Omräkningsdifferenser	0	0	0	0
Inkomstskatter				
Poster som inte omklassificeras till resultatet				
Vinst(er)/(förluster) av omvärderingar av förmånsbestämda pensionsplaner	16	-92	54	-57
Poster som eventuellt senare omklassificeras till resultatet				
Värdering till verkligt värde	-8	51	-19	20
Säkring av kassaflöde	-2	6	-5	4
Periodens totalresultat	239	355	372	600
Fördelning av totalresultat:				
Ägare	228	349	344	586
Innehav utan bestämmande inflytande	11	7	28	14
Periodens totalresultat	239	355	372	600

Balansräkning

Milj. €	Not	30.6. 2016	31.12. 2015
Kontanta medel		4 890	8 619
Fordringar på kreditinstitut		428	425
Finansiella tillgångar för handel		978	928
Derivatinstrument	10	6 327	5 763
Fordringar på kunder	12	76 978	75 192
Investeringsstillgångar		23 705	20 784
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal		8 429	8 640
Andelar av intresseföretag		92	93
Immateriella tillgångar		1 430	1 395
Materiella tillgångar		839	843
Övriga tillgångar		2 795	2 347
Skattefordringar		162	118
Tillgångar totalt		127 055	125 145
Skulder till kreditinstitut		2 556	1 673
Derivatinstrument		5 607	5 369
Skulder till kunder		58 154	58 220
Försäkringsskuld		8 077	7 705
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal		8 455	8 666
Skuldebrev emitterade till allmänheten	14	27 751	27 706
Avsättningar och övriga skulder		4 394	3 921
Skatteskulder		848	866
Tilläggsandelar		102	106
Efterställda skulder		1 472	1 590
Skulder totalt		117 419	115 822
Eget kapital			
Hänförligt till OP Gruppens ägare			
Aktie- och andelskapital			
Medlemsandelar		156	154
Avkastningsandelar		2 518	2 502
Fonden för verkligt värde	15	311	242
Övriga fonder		2 159	2 085
Ackumulerade vinstmedel		4 404	4 271
Hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande		88	70
Eget kapital totalt		9 637	9 324
Skulder och eget kapital totalt		127 055	125 145

Rapport över förändringar i eget kapital

Milj. €	Eget kapital som hör till ägare					Hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande		Eget kapital totalt
	Andelskapital	Fonden för verkligt värde	Övriga fonder	Akkumulerade vinstmedel	Totalt			
Eget kapital 1.1.2015	1 709	425	1 996	3 014	7 144	69	7 213	
Periodens totalresultat		-112		696	585	14	599	
Periodens resultat				470	470	2	471	
Övrigt totalresultat		-112		227	115	12	127	
Vinstutdelning				-21	-21		-21	
Tillägg till andelskapitalet	495				495		495	
Engångseffekt av POP Bankers övergång till OP Gruppen*	2	1	67	48	118		118	
Fondöverföringar			245	-245				
Övriga				-1	-1	-8	-9	
Eget kapital 30.6.2015	2 206	315	2 308	3 491	8 319	75	8 394	

* Sex banker som tidigare hörde till POP Bankgruppen övergick till OP Gruppen 19.5.2015.

Milj. €	Eget kapital som hör till ägare					Hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande		Eget kapital totalt
	Andelskapital	Fonden för verkligt värde	Övriga fonder	Akkumulerade vinstmedel	Totalt			
Eget Kapital 1.1.2016	2 656	242	2 085	4 271	9 254	70	9 324	
Periodens totalresultat		69		275	344	28	372	
Periodens resultat				491	491	1	493	
Övrigt totalresultat		69		-217	-148	27	-121	
Vinstutdelning				-68	-68		-68	
Tillägg till andelskapitalet	19				19		19	
Fondöverföringar			75	-75				
Övriga				1	1	-10	-9	
Eget Kapital 30.6.2016	2 674	311	2 159	4 404	9 549	88	9 637	

Kassaflödesanalys

Milj. €	1-6/ 2016	1-6/ 2015
Kassaflöde från rörelsen		
Periodens resultat	493	471
Justeringar i periodens resultat	1 323	935
Ökning (-) eller minskning (+) av rörelsetillgångar	-4 837	-4 356
Fordringar på kreditinstitut	105	159
Finansiella tillgångar för handel	-240	14
Derivatinstrument	33	-33
Fordringar på kunder	-1 796	-2 063
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal	125	-574
Investeringsstillgångar	-2 537	-2 148
Övriga tillgångar	-527	288
Ökning (+) eller minskning (-) av rörelseskulder	-254	3 138
Skulder till kreditinstitut	883	240
Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	0	-3
Derivatinstrument	-38	18
Skulder till kunder	-66	2 183
Försäkringsskuld	-929	-793
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal	-211	907
Avsättningar och övriga skulder	107	586
Betald inkomstskatt	-154	-242
Erhållna utdelningar	55	58
A. Kassaflöde från rörelsen totalt	-3 375	4
Kassaflöde från investeringar		
Likvida medel som hålls till förfall, ökningar	0	-1
Likvida medel som hålls till förfall, minskningar	5	66
Anskaffning av dotterföretag och intresseföretag med avdrag för likvida medel vid anskaffningstidpunkten	0	-2
Försäljning av dotterföretag och intresseföretag med avdrag för likvida medel vid försäljningstidpunkten		0
Investeringar i materiella och immateriella tillgångar	-119	-139
Överlåtelse av materiella och immateriella tillgångar	10	3
B. Kassaflöde från investeringar totalt	-105	-73
Kassaflöde från finansiering		
Efterställda skulder, ökningar	0	0
Efterställda skulder, minskningar	-142	0
Skuldebrev emitterade till allmänheten, ökningar	13 666	15 808
Skuldebrev emitterade till allmänheten, minskningar	-13 610	-15 957
Andels- och aktiekapital, ökningar	518	2 543
Andels- och aktiekapital, minskningar	-503	-2 085
Utdelningar och räntor på andelskapital	-69	-30
Betalda utdelningar		
C. Kassaflöde från finansiering totalt	-141	280
Nettoförändring av likvida medel (A+B+C)	-3 620	212
POP Bankernas likvida medel*		47
Förändring i finansiella tillgångar totalt	-3 620	259
Likvida medel vid början av räkenskapsperioden	8 708	4 176
Likvida medel vid slutet av räkenskapsperioden	5 088	4 436
Erhållna räntor	1 216	1 286
Betalda räntor	-437	-829
Likvida medel		
Kontanta medel	4 890	4 242
På anfordran betalbara fordringar på kreditinstitut	198	194
Totalt	5 088	4 436

* Sex banker som tidigare hörde till POP Bankgruppen övergick till OP Gruppen 19.5.2015.

Uppgifter enligt rörelsesegment

Kapitaliseringen av segmenten baserar sig på den kapitaltäckningsanalys som OP Gruppen upprättat i enlighet med kreditinstitutslagen. Kapitalkraven enligt kapitaltäckningsanalysen har fördelats på rörelsesegmenten. Kapital har allokerats till bankrörelsen så att kärnprimärkapitalrelationen (CET1) är 19 % (18 %). Till skadeförsäkringsrörelsen har allokerats kapital så att solvensprocenten (SII) är 120. Livförsäkringsrörelsens solvensprocent är 130. Allokeringen av kapital inverkar på den interna ränta som segmentet betalar.

	Bankrörelse	Skade- försäkring	Kapital- förvaltning	Övrig rörelse	Elimineringar	Koncernen totalt
Resultatet för januari-juni 2016, milj. €						
Räntenetto	561	-10	3	-22	-3	528
-varav interna nettoresultat före skatt	-11	-8	3	17		
Försäkringsnetto		260	13			272
Provisionsintäkter, netto	389	-28	111	-37	2	437
Nettointäkter från placeringsverksamhet	-24	55	76	74	2	182
Övriga rörelseintäkter	15	4	3	306	-234	94
Andel av intresseföretagens resultat	0	1	2	0	0	4
Intäkter totalt	941	281	207	321	-233	1 517
Personalkostnader	236	53	16	91	0	395
Avskrivningar och nedskrivningar	23	19	10	23	0	75
Övriga rörelsekostnader	277	92	28	145	-234	309
Kostnader totalt	536	164	54	259	-234	779
Nedskrivningar av fordringar	23	0		0	0	23
OP-bonus till ägarkunder	87	1	12		0	100
Resultat före skatt	295	117	141	62	0	614

Kvarvarande erksamheter

	Bankrörelse	Skade- försäkring	Kapital- förvaltning	Övrig rörelse	Elimineringar	Koncernen totalt
Resultatet för januari-juni 2015, milj. €						
Räntenetto	541	-11	-1	-20	3	511
-varav interna nettoresultat före skatt	-13	-10	1	23		
Försäkringsnetto		250	11		0	261
Provisionsintäkter, netto	349	-27	118	10	-2	447
Nettointäkter från placeringsverksamhet	85	86	65	59	-7	288
Övriga rörelseintäkter	16	2	1	240	-233	25
Andel av intresseföretagens resultat	3	0	1		0	4
Intäkter totalt	994	301	194	288	-240	1 537
Personalkostnader	240	53	17	91	0	401
Avskrivningar och nedskrivningar	24	18	13	28	0	82
Övriga rörelsekostnader	253	86	25	164	-235	293
Kostnader totalt	516	156	55	283	-235	776
Nedskrivningar av fordringar	37	0		0	0	37
OP-bonus till ägarkunder	85	1	11		0	97
Resultat före skatt	356	144	128	5	-5	627

Balansräkning 30.6.2016, milj. €	Bankrörelse	Skade- försäkring	Kapital- förvaltning	Övrig rörelse	Elimineringar	Koncernen totalt
Kontanta medel	110	146	266	4 775	-408	4 890
Fordringar på kreditinstitut	5 146	6	29	10 053	-14 806	428
Finansiella tillgångar för handel	89			894	-5	978
Derivatinstrument	589	57	193	6 110	-620	6 327
Fordringar på kunder	77 459			689	-1 170	76 978
Investeringsstillgångar	6 342	3 760	5 293	18 949	-10 638	23 705
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal			8 429			8 429
Andelar av intresseföretag	40	2	28	0	21	92
Immateriella tillgångar	64	692	373	304	-3	1 430
Materiella tillgångar	489	47	17	299	-13	839
Övriga tillgångar	90	803	283	1 882	-263	2 795
Skattefordringar	87	12	10	36	16	162
Tillgångar totalt	90 505	5 525	14 922	43 992	-27 889	127 055
Skulder till kreditinstitut	9 433			7 010	-13 886	2 556
Derivatinstrument	227	14	12	5 974	-620	5 607
Skulder till kunder	53 690		1	5 798	-1 335	58 154
Försäringsskuld		3 210	4 867			8 077
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal			8 455			8 455
Skuldebrev emitterade till allmänheten	10 549			18 273	-1 070	27 751
Avsättningar och övriga skulder	1 986	467	314	1 962	-335	4 394
Skatteskulder	364	82	80	305	16	848
Tilläggsandelar	271			970	-1 139	102
Efterställda skulder	63	135	245	1 482	-453	1 472
Skulder totalt	76 584	3 907	13 974	41 775	-18 821	117 419
Eget kapital						9 637
Balansräkning 31.12.2015, milj. €	Bankrörelse	Skade- försäkring	Kapital- förvaltning	Övrig rörelse	Elimineringar	Koncernen totalt
Kontanta medel	130	107	230	8 451	-299	8 619
Fordringar på kreditinstitut	4 415	6	39	10 506	-14 540	425
Finansiella tillgångar för handel	939			5	-17	928
Derivatinstrument	5 735	14	75	337	-398	5 763
Fordringar på kunder	75 633			801	-1 242	75 192
Investeringsstillgångar	6 425	3 570	5 125	16 446	-10 782	20 784
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal			8 640			8 640
Andelar av intresseföretag	42	2	-1	32	18	93
Immateriella tillgångar	67	695	280	261	92	1 395
Materiella tillgångar	494	47	16	299	-13	843
Övriga tillgångar	1 030	666	280	617	-247	2 347
Skattefordringar	47	4	10	40	16	118
Tillgångar totalt	94 958	5 111	14 694	37 795	-27 412	125 145
Skulder till kreditinstitut	10 712			4 374	-13 414	1 673
Derivatinstrument	5 389	15	37	326	-398	5 369
Skulder till kunder	53 586		0	6 106	-1 472	58 220
Försäringsskuld		2 917	4 788		0	7 705
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal			8 666			8 666
Skuldebrev emitterade till allmänheten	10 971			17 893	-1 158	27 706
Avsättningar och övriga skulder	2 122	322	98	1 704	-325	3 921
Skatteskulder	406	84	69	299	8	866
Tilläggsandelar	255			5 799	-5 947	106
Efterställda skulder	80	135	281	1 591	-497	1 590
Skulder totalt	83 520	3 473	13 939	38 092	-23 203	115 822
Eget kapital						9 324

Noter

- Not 1 Redovisningsprinciper
- Not 2 Nyckeltal och formler för nyckeltalen
- Not 3 Ränteutgifter och -kostnader
- Not 4 Försäkringsnetto
- Not 5 Provisionsintäkter, netto
- Not 6 Nettointäkter från placeringsverksamhet
- Not 7 Nedskrivningar av fordringar
- Not 8 Kategorisering av finansiella tillgångar och skulder
- Not 9 Klassificering av finansiella instrument återkommande värderade till verkligt värde enligt värderingsmetod
- Not 10 Derivatinstrument
- Not 11 Finansiella tillgångar och skulder som dragits av från varandra eller som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning
- Not 12 Fordringar på kreditinstitut och kunder samt problemfordringar
- Not 13 Försäkringsrörelsens skulder
- Not 14 Skuldebrev emitterade till allmänheten
- Not 15 Fonden för verkligt värde efter skatt
- Not 16 Ställda säkerheter
- Not 17 Åtaganden utanför balansräkningen
- Not 18 Kapitaltäckning för kreditinstitut
- Not 19 Exponeringar enligt ratingklass
- Not 20 Försäkringsbolagens solvens
- Not 21 OP Gruppens kapitaltäckning enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat
- Not 22 Närståendeaffärer

Not 1 Redovisningsprinciper

Delårsrapporten har upprättats med iakttagande av standarden IAS 34 (Delårsrapportering) och de principer för upprättandet av bokslutet som redogjorts för i koncernens bokslut 2015 med undantag av de ändringar i principerna som beskrivs nedan.

Delårsrapporten är oreviderad. Alla siffror i delårsrapporten har avrundats och därför kan summan av enskilda tal avvika från den summa som angetts.

Delårsrapporten offentliggörs på finska, svenska och engelska. Den finska versionen är den officiella version som gäller, ifall det finns konflikter mellan språkversionerna.

Resultat- och balansräkningsschemat har förnyats i delårsrapporten 1.1–30.6.2016. Den nya indelningen påverkar inte det egna kapitalet, balansomslutningen eller periodens resultat. Segmentrapporteringen har uppdaterats på motsvarande sätt. Jämförelseuppgifterna har korrigerats i enlighet med den nya indelningen.

De största förändringarna som beror på den nya indelningen är följande:

En specifikation av ränteintäkterna och räntekostnaderna i räntenettet finns i noterna. Räntenettet efter avskrivningar redovisas inte separat. Avskrivningar av fordringar redovisas på en egen rad efter kostnaderna.

Den tidigare raden nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse har delats upp i försäkringsnetto och nettointäkter från placeringsverksamhet eftersom det bättre beskriver posternas art. Upplösningen av diskonteringen har redovisats bland nettointäkter från placeringsverksamhet.

Den tidigare raden nettointäkter från livförsäkringsrörelse har delats upp genom att redovisa livförsäkringens belastningsinkomst och återbärningar av fondanknutna förvaltningsprovisioner, vilka båda är av provisionsnatur, bland provisionsintäkter samt riskrörelsen bland premieintäkter. Övriga poster som tidigare redovisats på raden har flyttats till nettointäkter från placeringsverksamhet.

Nettointäkter från handel redovisades tidigare som en egen rad, men den ingår nu i nettointäkter från placeringsverksamhet. Raden andel av intresseföretagens resultat redovisas bland intäkter.

Kostnaderna har delats in i personalkostnader, avskrivningar och övriga rörelsekostnader. Tidigare delades kostnaderna in i personalkostnader, övriga administrationskostnader och övriga rörelsekostnader. OP-bonus till ägarkunder redovisas för alla segment på en egen rad efter kostnaderna.

De tidigare raderna tillgångar i skadeförsäkringsrörelse och tillgångar i livförsäkringsrörelse har delats upp på andra rader som bäst beskriver innehållet. En ny post är tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal.

De tidigare raderna skulder i skadeförsäkringsrörelse och skulder i livförsäkringsrörelse i balansräkningen har delats upp på andra rader som bäst beskriver innehållet. Som nya rader redovisas försäkringsskulden samt skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal.

Jämförelseuppgifter enligt den nya indelningen:
Resultaträkningen

Milj. €	1-3/ 2015	4-6/ 2015	7-9/ 2015	10-12/ 2015	1-12/ 2015	1-3/ 2016
Räntenetto	256	256	256	259	1 026	267
Försäkringsnetto	131	130	141	131	533	131
Provisionsintäkter, netto	234	213	205	202	855	224
Nettointäkter från placeringsverksamhet	151	138	80	64	432	86
Övriga rörelseintäkter	12	13	8	12	46	10
Andel av intresseföretagens resultat	4	0	2	3	9	2
Intäkter totalt	787	751	691	671	2 900	721
Personalkostnader	214	187	172	208	781	201
Avskrivningar och nedskrivningar	40	43	38	42	162	37
Övriga rörelsekostnader	145	147	122	167	582	141
Kostnader totalt	400	376	331	417	1 524	379
Nedskrivningar av fordringar	21	15	10	31	78	11
OP-bonus till ägarkunder	46	51	51	49	196	48
Resultat före skatt	320	308	299	175	1 101	284
Inkomstskatt	63	93	59	34	249	54
Periodens resultat	257	215	240	141	853	229
Fördelning:						
Ägare	256	214	239	137	845	229
Innehav utan bestämmande inflytande	1	1	2	4	8	0
Periodens resultat	257	215	240	141	853	229

Jämförelseuppgifter enligt den nya indelningen:
Balansräkningen

Milj. €	31.3. 2015	30.6. 2015	30.9. 2015	31.12. 2015	31.3. 2016
Kontanta medel	4 373	4 242	4 989	8 619	5 051
Fordringar på kreditinstitut	480	539	591	425	344
Finansiella tillgångar för handel	403	988	730	928	1 006
Derivatinstrument	7 894	5 693	5 907	5 763	6 126
Fordringar på kunder	71 357	73 304	74 186	75 192	75 825
Investeringstillgångar	17 568	18 146	18 849	20 784	22 754
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal	8 472	8 390	8 032	8 640	8 257
Andelar av intresseföretag	68	69	88	93	93
Immateriella tillgångar	1 331	1 349	1 353	1 395	1 410
Materiella tillgångar	795	829	839	843	838
Övriga tillgångar	3 449	2 476	2 534	2 347	2 422
Skattefordringar	198	124	143	118	170
Tillgångar totalt	116 389	116 149	118 242	125 145	124 296
Skulder till kreditinstitut	2 106	2 037	1 525	1 673	1 298
Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	1	1	0	0	1
Derivatinstrument	6 692	5 219	5 630	5 369	5 515
Skulder till kunder	51 429	54 042	55 598	58 220	58 436
Försäkringsskuld	6 716	6 543	6 498	7 705	8 120
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal	8 502	8 420	8 061	8 666	8 287
Skuldebrev emitterade till allmänheten	26 054	25 300	25 877	27 706	26 703
Avsättningar och övriga skulder	4 947	4 124	3 808	3 921	4 006
Skatteskulder	1 016	872	862	866	899
Tilläggsandelar	169	173	114	106	104
Efterställda skulder	1 046	1 026	1 577	1 590	1 545
Skulder totalt	108 678	107 755	109 551	115 822	114 915
Eget kapital					
Hänförligt till OP Gruppens ägare					
Aktie- och andelskapital					
Medlemsandelar	147	151	153	154	153
Avkastningsandelar	1 846	2 055	2 235	2 502	2 468
Fonden för verkligt värde	546	315	230	242	282
Övriga fonder	2 216	2 308	2 085	2 085	2 108
Ackumulerade vinstmedel	2 889	3 491	3 911	4 271	4 284
Innehav utan bestämmande inflytande	66	75	77	70	86
Eget kapital totalt	7 711	8 394	8 690	9 324	9 381
Skulder och eget kapital totalt	116 389	116 149	118 242	125 145	124 296

Not 2 Nyckeltal och formler för nyckeltalen

	1-6/2016	1-6/2015
Räntabilitet på eget kapital (ROE), %	10,4	12,2
Räntabilitet på eget kapital (ROE) till verkligt värde, %	7,9	15,5
Räntabilitet på totalt kapital (ROA), %	0,79	0,84
Kostnadernas andel av intäkterna, %	51	51
Antalet anställda i genomsnitt	12 258	12 239

ALTERNATIVA NYCKELTAL

Europeiska värdepappersmyndighetens (ESMA) nya anvisningar om alternativa nyckeltal trädde i kraft 3.7.2016. Alternativa nyckeltal redovisas för att beskriva den ekonomiska utvecklingen i affärsrörelsen och förbättra jämförbarheten mellan olika rapportperioder. Alternativa nyckeltal ska inte betraktas som ersättande mätare jämfört med de nyckeltal som definieras i IFRS-bokslutsreglerna.

Formlerna för de alternativa nyckeltal som tillämpas presenteras nedan och de motsvarar till innehållet de nyckeltal som presenterats tidigare.

Räntabilitet på eget kapital (ROE), %	$\frac{\text{Periodens resultat}}{\text{Eget kapital (medeltalet vid periodens början och slut)}} \times 100$
Räntabilitet på eget kapital (ROE) till verkligt värde, %	$\frac{\text{Periodens totalresultat}}{\text{Eget kapital (medeltalet vid periodens början och slut)}} \times 100$
Räntabilitet på totalt kapital (ROA), %	$\frac{\text{Periodens resultat}}{\text{Balansomslutning i genomsnitt (medeltalet vid periodens början och slut)}} \times 100$
Kostnadernas andel av Intäkterna, %	$\frac{\text{Kostnader totalt}}{\text{Intäkter totalt}} \times 100$
Skadeförsäkringens nyckeltal:	
Skadeprocent (exkl. diskontering av pensionsansvar)	$\frac{\text{Ersättningar och skaderegleringskostnader}}{\text{Premieintäkter (netto)}} \times 100$
Driftskostnadsprocent	$\frac{\text{Driftskostnader + avskrivningar/justeringar av immateriella tillgångar som uppkommit i samband med företagsköp}}{\text{Premieintäkter (netto)}} \times 100$
Riskprocent (exkl. diskontering av pensionsansvar)	$\frac{\text{Ersättningar exkl. skaderegleringskostnader}}{\text{Premieintäkter (netto)}} \times 100$
Totalkostnadsprocent (exkl. diskontering av pensionsansvar)	Skadeprocent + driftskostnadsprocent Riskprocent + omkostnadsprocent
Omkostnadsprocent	$\frac{\text{Driftskostnader och skaderegleringskostnader}}{\text{Premieintäkter (netto)}} \times 100$
Operativ skadeprocent	$\frac{\text{Ersättningar exkl. förändringar i beräkningsgrunden}}{\text{Premieintäkter exkl. förändringar i beräkningsgrunden (netto)}} \times 100$
Operativ driftskostnadsprocent	$\frac{\text{Driftskostnader}}{\text{Premieintäkter exkl. förändringar i beräkningsgrunden (netto)}} \times 100$
Operativ totalkostnadsprocent	Operativ skadeprocent + operativ driftskostnadsprocent Operativ riskprocent + operativ omkostnadsprocent
Operativ riskprocent (exkl. diskontering av pensionsansvar)	$\frac{\text{Ersättningar exkl. skaderegleringskostnader och förändringar i beräkningsgrund}}{\text{Premieintäkter (netto) exkl. förändringar i beräkningsgrunden}} \times 100$
Operativ omkostnadsprocent	$\frac{\text{Driftskostnader och skaderegleringskostnader}}{\text{Premieintäkter (netto) exkl. förändringar i beräkningsgrunden}} \times 100$

NYCKELTAL SOM KALKYLERAS SEPARAT

Kapitalrelation, %	$\frac{\text{Kapitalbas totalt}}{\text{Totalt riskvägt exponeringsbelopp}} \times 100$
Tier 1-kapitalrelation, %	$\frac{\text{Primärkapital (Tier 1)}}{\text{Totalt riskvägt exponeringsbelopp}} \times 100$
Kärnprimärkapitalrelation (CET1)	$\frac{\text{Kärnprimärkapital (CET1)}}{\text{Totalt riskvägt exponeringsbelopp}} \times 100$
Solvensprocent	$\frac{\text{Kapitalbas}}{\text{Kapitalkrav (SCR)}} \times 100$
Bruttosolditetsgrad (leverage ratio), %	$\frac{\text{Primärkapital (Tier AT1)}}{\text{Exponeringar i och utanför balansräkningen}} \times 100$
Likviditetstäckningskrav (LCR), %	$\frac{\text{Likvida tillgångar}}{\text{Likviditetsutflödena - likviditetsinflöden i stressituationer}} \times 100$
Kapitalrelationen enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringkonglomerat	$\frac{\text{Konglomeratets kapitalbas totalt}}{\text{Minimibeloppet av konglomeratets kapitalbas totalt}} \times 100$
Avkastning på ekonomiskt kapital, %	$\frac{\text{Resultat och kundbonus efter skatt (12 månaders glidande)}}{\text{Ekonomiskt kapital i snitt}} \times 100$

SKADEFÖRSÄKRINGENS OPERATIVA RESULTAT

Milj. €	1-6/2016	1-6/2015	Förändring %	1-12/2015
Premieintäkter	699	681	2,6	1396
Försäkringsersättningar	-488	-475	2,8	-972
Driftskostnader	-129	-124	4,2	-247
Avskrivningskorrigerering av immateriella tillgångar	-11	-11	-0,3	-21
Försäkringstekniskt bidrag	71	72	-0,9	156
Placeringsintäkter och -kostnader	55	86	-36,9	125
Övriga intäkter och kostnader	-9	-15	-36,4	-22
Resultat före skatt	117	144	-18,8	259
Förändring i fonden för verkligt värde, brutto	38	-66		-87
Resultat före skatt till verkligt värde	154	78	98,2	171

Vid beräkningen av Skadeförsäkringens nyckeltal används skadeförsäkringsbolagens rörelsevisa kostnader, som inte redovisas enligt samma principer i koncernens resultaträkning.

Not 3 Ränteintäkter och -kostnader

Milj. €	4-6/ 2016	4-6/ 2015	1-6/ 2016	1-6/ 2015
Ränteintäkter				
Fordringar på kreditinstitut	2	0	3	-1
Fordringar på kunder				
Lån	297	311	596	628
Finansiella leasingfordringar	3	4	7	8
Krediter som minskat i värde och övriga åtaganden	1	1	2	1
Skuldebrev				
Som innehas för handel	3	4	5	7
Som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen		0		0
Som kan säljas	32	38	65	77
Som hålls till förfall	1	1	1	2
Lån och fordringar	0	1	1	3
Derivatinstrument				
Som innehas för handel	235	285	500	587
Säkring av verkligt värde	-33	-30	-64	-62
Säkring av kassaflöde	10	8	19	17
Den ineffektiva andelen av säkring av kassaflödet	0	-2	1	-1
Övriga	2	1	3	1
Totalt	551	620	1 138	1 265
Räntekostnader				
Skulder till kreditinstitut	6	1	12	2
Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	0	0	0	0
Skulder till kunder	24	38	52	78
Skuldebrev emitterade till allmänheten	67	93	144	183
Efterställda skulder				
Kapitallån	1	2	3	3
Övriga	11	9	22	19
Derivatinstrument				
Som innehas för handel	211	263	444	544
Säkring av verkligt värde	-33	-40	-71	-79
Övriga				
Övriga	2	0	3	3
Totalt	290	365	610	753
Räntenetto utan värderingsposter i sättningsredovisning	261	255	529	512
Sättningsinstrument	-17	-26	-25	-30
Värdeförändringar i de säkrade posterna	17	26	25	29
Räntenetto	261	256	528	511

Not 4 Försäkringsnetto

Milj. €	4-6/ 2016	4-6/ 2015	1-6/ 2016	1-6/ 2015
Premieintäkter, netto				
Premieinkomst	299	290	915	908
Återförsäkrares andel	3	1	-6	-9
Förändring i avsättning för ej intjänade premier	49	47	-220	-234
Återförsäkrares andel	2	8	11	18
Totalt	353	345	700	682
Ersättningar, netto				
Betalda ersättningar	231	191	445	399
Återförsäkrares andel	-10	-3	-14	-12
Förändring i avsättning för oreglerade skador	-17	42	-1	40
Återförsäkrares andel	14	-10	10	5
Totalt	218	220	440	432
Livförsäkringens riskrörelse	7	5	13	11
Försäkringsnetto totalt	142	130	272	261

Not 5 Provisionsintäkter, netto

Milj. €	4-6/ 2016	4-6/ 2015	1-6/ 2016	1-6/ 2015
Provisionsintäkter				
Utlåning	54	52	105	103
Inlåning	1	1	3	3
Betalningsrörelse	67	63	129	123
Värdepappersförmedling	4	6	7	12
Värdepappersemissioner	3	3	5	6
Fonder	35	32	69	66
Kapitalförvaltning och juridiska ärenden	18	19	39	43
Garantier	5	5	10	11
Bostadsförmedling	18	17	34	35
Försäkringsförmedling	10	10	36	41
Livförsäkringens belastningsinkomst	24	23	50	43
Återbäring av fondanknutna förvaltningsprovisioner	15	16	30	30
Övriga	5	7	10	11
Totalt	260	254	528	528
Provisionskostnader				
Betalningsrörelse	19	16	36	30
Värdepappersförmedling	4	1	9	4
Värdepappersemissioner	1	1	1	2
Kapitalförvaltning och juridiska ärenden	4	5	8	10
Försäkringsrörelsen	10	9	20	18
Övriga	9	9	17	16
Totalt	47	41	91	80
Provisionsintäkter, netto, totalt	213	213	437	447

Not 6 Nettointäkter från placeringsverksamhet

Milj. €	4-6/ 2016	4-6/ 2015	1-6/ 2016	1-6/ 2015
Finansiella tillgångar som kan säljas				
Skuldebrev	80	38	113	81
Egetkapitalinstrument	27	71	45	168
Utdelningar	12	14	25	31
Nedskrivningar	-17	-4	-25	-6
Totalt	102	120	157	275
Som redovisats till verkligt värde via resultaträkningen				
Försäkring				
Skuldebrev	21	-2	46	0
Egetkapitalinstrument	4		3	
Derivatinstrument	27	-124	175	-69
Bankrörelse och Övrig rörelse				
Värdepappershandel	11	24	17	50
Valutaverksamhet	15	15	24	13
Förvaltningsfastigheter	13	0	16	5
Övriga	1	0	1	1
Totalt	91	-86	282	-1
Som redovisats till det upplupna anskaffningsvärdet				
Lån och övriga fordringar	2	3	3	3
Nedskrivningar	0	0	0	0
Totalt	2	3	3	3
Livförsäkring				
Räntegottgörelse på kunders försäkringsbesparingar	-24	-24	-47	-49
Förändring i försäkringsskuld	11	133	-48	94
Övriga försäkringstekniska poster	-78	2	-146	-15
Totalt	-90	111	-242	31
Skadeförsäkring				
Upplösning av diskontering	-9	-10	-18	-20
Totalt	-9	-10	-18	-20
Nettointäkter från placeringsverksamhet totalt	96	138	182	288

Not 7 Nedskrivningar av fordringar

Milj. €	4-6/ 2016	4-6/ 2015	1-6/ 2016	1-6/ 2015
Fordringar som nedskrivits som kredit-och garantiförluster	48	19	59	36
Återföringar av fordringar som avskrivits	-6	-4	-9	-7
Ökning av individuella nedskrivningar	17	23	35	47
Minskning av individuella nedskrivningar	-55	-18	-68	-35
Gruppvisa nedskrivningar	8	-4	5	-3
Nedskrivningar av fordringar totalt	13	15	23	37

Not 8 Kategorisering av finansiella tillgångar och skulder

	Lån och fordringar	Investe- ringar som hålls till förfall	Finansiella tillgångar som redo- visas till verkligt värde via resultat- räkningen*	Finansiella tillgångar som kan säljas	Säkrings- instru- ment	Totalt
Tillgångar, milj. €						
Kontanta medel	4 890					4 890
Fordringar på kreditinstitut	428					428
Derivatinstrument			5 624		704	6 327
Fordringar på kunder	76 978					76 978
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal			8 429			8 429
Skuldebrev		104	2 352	18 906		21 361
Egetkapitalinstrument			228	2 066		2 294
Övriga finansiella tillgångar	2 990					2 990
Finansiella tillgångar	85 286	104	16 633	20 972	704	123 698
Andra tillgångar än finansiella instrument						3 357
Totalt 30.6.2016	85 286	104	16 633	20 972	704	127 055

	Lån och fordringar	Investe- ringar som hålls till förfall	Finansiella tillgångar som redo- visas till verkligt värde via resultat- räkningen*	Finansiella tillgångar som kan säljas	Säkrings- instru- ment	Totalt
Tillgångar, milj. €						
Kontanta medel	8 619					8 619
Fordringar på kreditinstitut	425					425
Derivatinstrument			5 226		536	5 763
Fordringar på kunder	75 192					75 192
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal			8 640			8 429
Skuldebrev		108	858	17 372		18 338
Egetkapitalinstrument			70	2 387		2 457
Övriga finansiella tillgångar	2 428					2 428
Finansiella tillgångar	86 664	108	14 794	19 760	536	121 862
Andra tillgångar än finansiella instrument						3 283
Totalt 31.12.2015	86 664	108	14 794	19 760	536	125 145

* Balansposten investeringstillgångar omfattar skade- och livförsäkringens skuldebrev och egetkapitalinstrument som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen.

Skulder, milj. €	Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	Övriga skulder	Säkrings-instrument	Totalt
Skulder till kreditinstitut		2 556		2 556
Derivatinstrument	5 252		355	5 607
Skulder till kunder		58 154		58 154
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal		8 455		8 455
Försäkringskuld		8 077		8 077
Skuldebrev emitterade till allmänheten		27 751		27 751
Efterställda skulder		1 472		1 472
Övriga finansiella skulder		3 638		3 638
Finansiella skulder	5 252	110 105	355	115 712
Andra skulder än finansiella skulder				1 707
Totalt 30.6.2016	5 252	110 105	355	117 419

Skulder, milj. €	Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	Övriga skulder	Säkrings-instrument	Totalt
Skulder till kreditinstitut		1 673		1 673
Derivatinstrument	5 017		352	5 369
Skulder till kunder		58 220		58 220
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal		8 666		8 666
Försäkringskuld		7 705		7 705
Skuldebrev emitterade till allmänheten		27 706		27 706
Efterställda skulder		1 590		1 590
Övriga finansiella skulder		3 248		3 248
Finansiella skulder	5 017	108 807	352	114 176
Andra skulder än finansiella skulder				1 645
Totalt 31.12.2015	5 017	108 807	352	115 822

Obligationslånen bland skuldebrev emitterade till allmänheten har behandlats i bokföringen till det upplupna anskaffningsvärdet. Det verkliga värdet på de här skuldebreven som uppskattats med hjälp av den information som fanns att få från marknaden och etablerade värderingsmetoder var vid slutet av juni 745 miljoner euro (441) högre än det bokförda värdet. Efterställda skulder har behandlats till det upplupna anskaffningsvärdet. Det verkliga värdet av efterställda skulder är större än det upplupna anskaffningsvärdet, men fastställandet av tillförlitliga verkliga värden är osäkert.

Not 9 Klassificering av finansiella instrument återkommande värderade till verkligt värde enligt värderingsmetod

Tillgångarnas verkliga värden 30.6.2016, milj. €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen				
Egetkapitalinstrument	142	79	7	228
Skuldinstrument	1 167	1 154	31	2 352
Fondanknutna avtal	6 131	2 299		8 429
Derivatinstrument	15	6 144	169	6 327
Finansiella tillgångar som kan säljas				
Egetkapitalinstrument	842	548	676	2 066
Skuldinstrument	14 536	4 081	288	18 906
Totalt	22 832	14 305	1 170	38 308

Tillgångarnas verkliga värden 31.12.2015, milj. €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen				
Egetkapitalinstrument		70		70
Skuldinstrument	616	221	21	858
Fondanknutna avtal	6 425	2 215		8 640
Derivatinstrument	2	5 584	176	5 763
Finansiella tillgångar som kan säljas				
Egetkapitalinstrument	1 683	-9	712	2 387
Skuldinstrument	12 037	5 042	293	17 372
Totalt	20 763	13 124	1 203	35 090

Skuldernas verkliga värden 30.6.2016, milj. €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen				
Fondanknutna avtal	6 149	2 306		8 455
Övriga		0		0
Derivatinstrument	20	5 470	118	5 607
Totalt	6 169	7 776	118	14 063

Skuldernas verkliga värden 31.12.2015, milj. €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen				
Fondanknutna avtal	6 444	2 222		8 666
Övriga		0		0
Derivatinstrument	35	5 199	135	5 369
Totalt	6 480	7 421	135	14 035

Nivå 1: Noterade marknadspris

De poster som klassificerats till Nivå 1 består av aktier som noterats på börser, företags, stators och finansiella instituts noterade skuldinstrument och börserderivat. Det verkliga värdet för ifrågakvarande instrument bestäms på basis av noteringar från fungerande marknader.

Nivå 2: Värderingsmetoder som baserar sig på indata som kan observeras

Värderingsmetoder som baserar sig på tillförlitliga kalkylparametrar. Med verkligt värde för instrument som klassificerats till Nivå 2 avses det värde som kan härledas ur marknadsvärdet för det finansiella instrumentets delar eller för motsvarande finansiella instrument eller ett värde som kan beräknas med värderingsmodeller och -metoder som allmänt godtas på finansmarknaden, om ett marknadsvärde kan bestämmas tillförlitligt med dem. Till den här nivån har klassificerats största delen av OP Företagsbankskoncernens OTC-derivat samt företags, stators och finansiella instituts noterade skuldinstrument som inte klassificerats till Nivå 1.

Nivå 3: Värderingsmetoder som baserar sig på indata som kan inte observeras

Värderingsmetoder, vilkas kalkylparametrar innehåller osäkerhet. Instrument som klassificerats till Nivå 3 värderas med prissättningsmodeller, vilkas kalkylparametrar innehåller osäkerhet. Dessutom klassificeras till Nivå 3 skuldinstrument för vilka det på värderingsdagen på marknaden finns endast några eller inga noteringar. I ifrågakvarande balansklass ingår de mest komplicerade OTC-derivaten samt sådana derivat med lång löptid där den marknadsdata som använts för värderingen har extrapolerats, vissa private equity-investeringar, olikvida lån, strukturerade lån inkl. värdepapperiserade lån och strukturerade skuldebrev samt hedge-fonder. Det verkliga värdet i Nivå 3 består av prisuppgifter från utomstående.

Omklassificeringar mellan olika nivåer av värderingen till verkligt värde

Omklassificeringen mellan olika nivåer anses ha skett den dag då den transaktion som omklassificeringen medfört skett eller den dag då omständigheterna ändrats.

Värderingsmetoder, vilkas kalkylparametrar innehåller osäkerhet (Nivå 3)

Specifikation av finansiella tillgångar och skulder

	Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	Derivat- instrument	Finansiella tillgångar som kan säljas	Tillgångar totalt
Finansiella tillgångar, milj. €				
Ingående balans 1.1.2016	43	176	979	1 199
Resultaträkningens nettointäkter	-5	-8	-34	-46
Nettointäkter i rapporten över totalresultat			-3	-3
Förvärv			80	80
Försäljningar			-49	-49
Amorteringar	0			0
Omklassificering till Nivå 3			16	16
Omklassificering från Nivå 3			-27	-27
Utgående balans 30.6.2016	38	169	963	1 170

	Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	Derivat- instrument	Skulder totalt
Finansiella skulder, milj. €			
Ingående balans 1.1.2016		135	135
Resultaträkningens nettointäkter		-17	-17
Utgående balans 30.6.2016		118	118

Specifikation av nettointäkter enligt resultatpost 30.6.2016

	Räntenetto	Netto-intäkter från placerings- verksamhet	Rapport över total- resultat/ Förändring i fonden för verkligt värde	Netto-intäkter från tillgångar och skulder som innehas vid periodens slut
Milj. €				
Realiserade nettointäkter	-5			-5
Orealiserade nettointäkter	9	-34	-3	-28
Nettointäkter totalt	4	-34	-3	-33

Derivaten i Nivå 3 består av derivat som strukturerats för kundernas behov, så marknadsrisken har täckts med ett motsvarande derivatinstrument. Den öppna marknadsrisken har ingen effekt på resultatet. Derivaten i Nivå 3 hänför sig till strukturerade obligationslån som OP Företagsbanken emitterat där avkastningen är beroende av värdeutvecklingen i ett inbäddat derivat. Värdeförändringen i de här inbäddade derivaten har inte redovisats i tabellen ovan. Dessutom har till Nivå 3 klassificerats derivat med lång löptid, för vilka den marknadsdata som använts för värderingen har extrapolerats.

Förändringar i värderingsfaktorer

Inga väsentliga ändringar har gjorts i värderingsmetoderna under 2016.

Not 10 Derivatinstrument

	Nominellt värde/återstående löptid			Totalt	Verkligt värde*	
	Under 1 år	1–5 år	Över 5 år		Tillgångar	Skulder
30.6.2016, milj. €						
Räntederivat	33 354	76 440	57 681	167 475	5 772	5 155
Clearas via central motpart	6 290	31 664	27 314	65 269	1 548	1 823
Valutaderivat	24 211	11 419	4 198	39 829	1 359	1 508
Aktie- och indexbundna derivat	93	6		100	6	0
Kreditderivat	19	147	87	253	7	11
Övriga derivat	372	571	7	951	68	41
Derivat totalt	58 051	88 584	61 973	208 608	7 211	6 716

	Nominellt värde/återstående löptid			Totalt	Verkligt värde*	
	Under 1 år	1–5 år	Över 5 år		Tillgångar	Skulder
31.12.2015, milj. €						
Räntederivat	38 498	83 365	58 255	180 119	4 408	3 977
Clearas via central motpart	7 712	26 807	24 664	59 183	890	863
Valutaderivat	30 956	9 766	6 706	47 428	1 528	1 479
Aktie- och indexbundna derivat	282	6		288	15	
Kreditderivat	15	126	82	223	10	13
Övriga derivat	185	722	14	921	83	61
Derivat totalt	69 936	93 985	65 057	228 979	6 043	5 530

* I de verkliga värdena ingår upplupna räntor som i balansräkningen redovisas bland övriga tillgångar eller avsättningar och övriga skulder. Dessutom har de verkliga värdena för derivat som clearas av centrala motparter kvittats i balansräkningen.

Not 11 Finansiella tillgångar och skulder som dragits av från varandra eller som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om netting

Finansiella tillgångar

	Finansiella tillgångar, brutto	Finansiella skulder, brutto, som avdras från finansiella tillgångar*	Netto som redovisas i balansräkningen**	Finansiella tillgångar som inte kvittats i balansräkningen		Netto
				Allmänna avtal om derivatkontrakt***	Mottagna säkerheter	
30.6.2016, milj. €						
Derivat	7 860	-1 532	6 327	-3 562	-896	1 869

	Finansiella tillgångar, brutto	Finansiella skulder, brutto, som avdras från finansiella tillgångar*	Netto som redovisas i balansräkningen**	Finansiella tillgångar som inte kvittats i balansräkningen		Netto
				Allmänna avtal om derivatkontrakt***	Mottagna säkerheter	
31.12.2015, milj. €						
Derivat	6 633	-870	5 763	-3 412	-1 030	1 321

Finansiella skulder

	Finansiella skulder, brutto	Finansiella tillgångar, brutto, som avdras från finansiella skulder*	Netto som redovisas i balansräkningen**	Finansiella skulder som inte kvittats i balansräkningen		Netto
				Allmänna avtal om derivatkontrakt***	Ställda säkerheter	
30.6.2016, milj. €						
Derivat	7 417	-1 810	5 607	-3 562	-1 285	761

	Finansiella skulder, brutto	Finansiella tillgångar, brutto, som avdras från finansiella skulder*	Netto som redovisas i balansräkningen**	Finansiella skulder som inte kvittats i balansräkningen		Netto
				Allmänna avtal om derivatkontrakt***	Ställda säkerheter	
31.12.2015, milj. €						
Derivat	6 209	-840	5 369	-3 412	-1 061	896

* Inkl. det netto av derivat som clearats dagligen som ingår i kontanta medel, sammanlagt -271 (22) miljoner euro.

**Verkligt värde utan upplupen ränta.

*** Enligt praxis ingås allmänna avtal om derivatkontrakt med alla derivatmotparter.

Clearing av OTC-derivat via centrala motparter

I februari 2013 övergicks till clearing via centrala motparter i enlighet med EMIR-förordningen (Förordning (EU) nr 648/2012). Standardiserade OTC-derivatransaktioner med finansiella motparter clearas med London Clearing House. I den här handlingsmodellen ändras den centrala motparten vid slutet av den dagliga clearingprocessen till derivatmotpart och derivatens dagliga betalningar kvittas med derivatmotparten. Dagligen antingen betalas eller mottas en säkerhet som motsvarar förändringen i det verkliga värdet på öppna avtal (variation margin). De räntederivat som clearas via centrala motparter kvittas i balansräkningen.

Övrig bilateral clearing av OTC-derivat

På derivataffärer mellan koncernen och övriga kunder samt sådana derivataffärer som inte clearas via centrala motparter enligt förordningen, tillämpas antingen ISDAs, koncernens egna eller Finansbranschens Centralförbunds allmänna avtal om derivatkontrakt. På basis av de här avtalen kan betalningarna för derivat kvittas transaktionsvis per betalningsdag och då en motpart blivit insolvent eller försatt i konkurs. I avtalsvillkoren kan man dessutom avtala om motpartsspecifika säkerheter. De här derivaten bruttoredo visas i balansräkningen.

Not 12 Fordringar på kreditinstitut och kunder samt problemfordringar

	Inte ned- skrivna (brutto)	Ned- skrivna (brutto)	Totalt	Individuella nedskriv- ningar	Gruppvisa nedskriv- ningar	Balans- värde
30.6.2016, milj. €						
Fordringar på kreditinstitut och kunder						
Fordringar på kreditinstitut	430		430		2	428
Fordringar på kunder, varav	75 685	580	76 265	407	61	75 797
Bankgarantifordringar	6	9	15	9	1	6
Finansiell leasing	1 181		1 181			1 181
Totalt	77 296	580	77 876	407	62	77 406
Fordringar på kreditinstitut och kunder sektorvis						
Företag	26 341	420	26 761	323	32	26 406
Finansiella företag (inkl. försäkringsföretag)	1 175	0	1 175	0	2	1 173
Hushåll	48 407	154	48 561	81	27	48 453
Ideella organisationer	666	6	671	3	1	668
Offentlig sektor	707		707		0	707
Totalt	77 296	580	77 876	407	62	77 406
31.12.2015, milj. €						
Fordringar på kreditinstitut och kunder						
Fordringar på kreditinstitut	426		426		1	425
Fordringar på kunder, varav	73 903	620	74 523	441	56	74 026
Bankgarantifordringar	6	17	23	18	0	5
Finansiell leasing	1 166		1 166			1 166
Totalt	75 495	620	76 115	441	57	75 617
Fordringar på kreditinstitut och kunder sektorvis						
Företag	25 491	471	25 961	358	32	25 571
Finansiella företag (inkl. försäkringsföretag)	1 124	0	1 124	0	2	1 122
Hushåll	47 528	143	47 671	79	22	47 570
Ideella organisationer	665	6	671	4	1	667
Offentlig sektor	688		688		0	688
Totalt	75 495	620	76 115	441	57	75 617

	Icke nödlidande ("performing") fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Nödlidande ("non-per- forming") fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Individuella ned- skrivningar	Fordringar på kreditinstitut och kunder (netto)
Problemfordringar 30.6.2016, milj. €					
Över 90 dagar förfallna fordringar		531	531	209	322
Sannolikt obetalda		467	467	151	316
Lånefordringar som beviljats en eftergift	1 591	268	1 859	48	1 811
Totalt	1 591	1 266	2 857	407	2 450

	Icke nödlidande ("performing") fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Nödlidande ("non-per- forming") fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Individuella ned- skrivningar	Fordringar på kreditinstitut och kunder (netto)
Problemfordringar 31.12.2015, milj. €					
Över 90 dagar förfallna fordringar		543	543	223	319
Sannolikt obetalda		499	499	175	325
Lånefordringar som beviljats en eftergift	1 310	191	1 501	43	1 458
Totalt	1 310	1 233	2 543	441	2 102

Nyckeltal, %

Individuella nedskrivningar, % av problemfordringar

30.6.2016 14,3 %
31.12.2015 17,3 %

Som över 90 dagar förfallna fordringar rapporteras det återstående kapitalet på en fordran där räntan eller kapital förfallit till betalning men inte betalats på tre månader. Som avtal som sannolikt blir obetalade rapporteras avtal i de svagaste ratingklasserna (F för privatkunder och 11–12 för övriga). Som lånefordringar som beviljats en eftergift rapporteras fordringar där villkoren omförhandlats på grund av att kundens betalningsförmåga försämrats. Lånevillkoren för omförhandlade fordringar har mildrats till följd av kundens ekonomiska svårigheter till exempel genom att bevilja kunden amorteringsfrihet för 6–12 mån.

Not 13 Försäkringsrörelsens skulder

Milj. €	30.6.2016	31.12.2015
Avsättningar för oreglerade skador		
Avsättningar för pensioner	1 418	1 386
Övriga avsättningar för oreglerade skador	956	970
Räntekomplettering*	52	0
Totalt	2 426	2 357
Avsättning för intjänade premier	783	560
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal	8 455	8 666
Livförsäkringens försäkringsskuld	4 867	4 788
Totalt	16 532	16 371

* Värdet av försäkringsskuldens säkringar.

Not 14 Skuldebrev emitterade till allmänheten

Milj. €	30.6.2016	31.12.2015
Obligationslån	12 022	12 164
Obligationslån med bostadssäkerhet (covered bonds)	9 065	9 003
Bankcertifikat, företagscertifikat och ECP	6 665	6 539
Totalt	27 751	27 706

Not 15 Fonden för verkligt värde efter skatt

Milj. €	Finansiella tillgångar som kan säljas		Säkring av kassaflödet	Totalt
	Skuldebrev	Egetkapitalinstrument		
Ingående balans 1.1.2016	31	142	69	242
Förändringar i verkligt värde	108	-18	44	135
Realisationsvinster överförda till resultaträkningen	-12	-42		-54
Nedskrivningar överförda till resultaträkningen		25		25
Överföringar till räntenetto			-20	-20
Uppskjuten skatt	-19	7	-5	-17
Utgående balans 30.6.2016	108	114	89	311

Milj. €	Finansiella tillgångar som kan säljas		Säkring av kassaflödet	Totalt
	Skuldebrev	Egetkapitalinstrument		
Ingående balans 1.1.2015	139	206	80	425
Förändringar i verkligt värde	-81	89	-6	2
Realisationsvinster överförda till resultaträkningen	-18	-112		-130
Nedskrivningar överförda till resultaträkningen		5		5
Överföringar till räntenetto			-15	-15
Uppskjuten skatt	20	3	4	28
Utgående balans 30.6.2015	60	192	63	315

Fonden för verkligt värde före skatt uppgick till 388 miljoner euro (302) och den uppskjutna skatteskuld som ansluter sig till den uppgick till 77 miljoner euro (60). Vid slutet av rapportperioden ingick i fonden för verkligt värde totalt 217 miljoner euro (245) i positiva värdeförändringar och totalt 39 miljoner euro (21) i negativa värdeförändringar i egetkapitalinstrument.

Den negativa fonden för verkligt värde upplöses genom värdestegringar på tillgångarna och resultatförda nedskrivningar.

Not 16 Ställda säkerheter

Milj. €	30.6.2016	31.12.2015
Ställda för egna skulder och åtaganden		
Inteckningar	1	1
Panter	1	5
Krediter (säkerhet för covered bonds)	10 512	10 053
Övriga	1 748	671
Övriga ställda säkerheter		
Panter*	3 400	3 969
Ställda säkerheter totalt	15 662	14 699
Övriga skulder med säkerhet	466	507
Obligationslån med bostadssäkerhet (covered bonds)	9 065	9 003
Skulder med säkerhet totalt	9 531	9 510

* varav 2 000 miljoner euro utgör säkerhet för den dagsinterna limiten.

Not 17 Åtaganden utanför balansräkningen

Milj. €	30.6.2016	31.12.2015
Garantier	783	764
Garantiansvar	1 777	1 848
Panter		1
Kreditlöften	11 166	10 043
Utfästelser i anslutning till kortvariga affärstransaktioner	292	194
Övriga åtaganden*	694	587
Åtaganden utanför balansräkningen totalt	14 713	13 437

* Varav skadeförsäkringsrörelsens åtaganden i kapitalfonder 139 miljoner euro (121).

Not 18 Kapitaltäckning för kreditinstitut

Kapitaltäckningen för kreditinstitut har för OP-sammanslutningen redovisats i enlighet med EU:s tillsynsforordning (EU 575/2013) (CRR).

	30.6.2016	31.12.2015
Kapitalbas, milj. €		
OP Gruppens eget kapital	9 637	9 324
Försäkringsbolagens inverkan på eget kapital avdras	-292	-200
Fonden för verkligt värde, säkring av kassaflöde	-89	-69
Tilläggsandelskapital på vilka tillämpas övergångsbestämmelse och andelskapital som inte hör till egna kapital	82	143
Kärnprimärkapital (CET1) före avdrag	9 338	9 197
Immateriella tillgångar	-559	-518
Overskott i pensionsansvar och värderingskorrigeringar	-123	-131
Planerad vinstutdelning	-40	-66
Nedskrivningar - förväntade förluster underskott	-302	-306
Kärnprimärkapital (CET1)	8 313	8 176
Kapitallån på vilka tillämpas övergångsbestämmelse	84	141
Primärkapitaltillskott (AT1)	84	141
Primärkapital (T1)	8 397	8 316
Debenturlån	1 252	1 253
Supplementärkapital (T2)	1 252	1 253
Kapitalbas totalt	9 649	9 569

Från kärnprimärkapitalet (CET1) har dragits av en försiktig värderingsjustering på 99 (69) miljoner euro.

På tilläggsandelskapital och kapitallån har tillämpats övergångsbestämmelser för gamla kapitalinstrument. Från tilläggsandelskapitalen har 1.7.2016 dragits av de tilläggsandelar på 20 miljoner euro som återbetalats till ägarkunderna. I juni löstes in ett kapitallån på JPY10 miljarder, av vilket 63 miljoner euro under jämförelseperioden hade räknats till kapitalbasen.

	30.6.2016	31.12.2015
Totalt riskvägt exponeringsbelopp, milj. €		
Kredit- och motpartsrisk	37 592	36 445
Schablonmetoden (SA)	3 297	3 026
Exponeringar mot stater och centralbanker	38	27
Institutexponeringar	31	29
Företagsexponeringar	1 949	1 838
Hushållsexponeringar	928	910
Aktieexponeringar *)	72	72
Övriga**)	280	151
Internmetoden (IRB)	34 294	33 418
Institutexponeringar	1 171	1 149
Företagsexponeringar	20 253	19 587
Hushållsexponeringar	4 159	3 976
Aktieexponeringar *)	7 429	7 412
Övriga	1 282	1 294
Marknads- och avvecklingsrisken, schablonmetoden	1 308	1 464
Operativ risk, schablonmetoden	3 674	3 521
Övriga risker***)	312	394
Totalt	42 885	41 824

*) Riskvikten för aktieexponeringar inkluderar 6,5 miljarder euro för OP Gruppens interna investeringar i försäkringsföretag.

***) Av riskvikten i posten Övriga består 223 miljoner euro av uppskjutna skattefordringar som behandlas med riskvikten 250 procent av kärnprimärkapitalen i stället för att dras av.

***) Värdejustering av exponeringar (CVA)

	30.6.2016	31.12.2015
Relationstal, %		
Kärnprimärkapitalrelation (CET1)	19,4	19,5
Tier 1-kapitalrelation	19,6	19,9
Kapitalrelation	22,5	22,9
Relationstal utan övergångsbestämmelser, %	30.6.2016	31.12.2015
Kärnprimärkapitalrelation (CET1)	19,2	19,2
Tier 1-kapitalrelation	19,2	19,2
Kapitalrelation	22,1	22,2
Kapitalkrav, milj. €	30.6.2016	31.12.2015
Kapitalbas	9 649	9 569
Kapitalkrav	5 367	4 394
Buffert för kapitalkrav	4 282	5 175

Kapitalkravet 12,5 % består av minimikravet 8 %, kapitalkonservningsbufferten 2,5 %, O-SII-kapitalkravet 2,0 % och ländersvisa kontracykliska buffertkrav för exponeringar i utlandet. O-SII-kapitalkravet trädde i kraft 1.1.2016.

	30.6.2016	31.12.2015
Skuldsättning, milj. €		
Primärkapital (T1)	8 397	8 316
Exponeringar totalt	116 570	114 780
Bruttosoliditetsgrad, %	7,2	7,2

Den mätare som beskriver skuldsättningen, dvs. bruttosoliditetsgraden (Leverage Ratio), redovisas enligt de nya utkasten till bestämmelser. Enligt utkasten till bestämmelser är miniminivån tre procent. Bruttosoliditetsgraden har beräknats med siffrorna vid slutet av rapportperioden.

I kapitalbas och totalt riskvägt exponeringsbelopp ingår kapitaltäckningssiffrorna för de nya medlemsbanker som övergått som medlemmar till sammanslutningen 19.5.2015. De nya medlemsbankernas inverkan på kapitalbasen var 63 miljoner euro (127) och på de riskvägda posterna 472 miljoner euro (481). I åtagandena under skuldsättning ingår 901 miljoner euro (885) i åtaganden från de nya medlemsbankerna.

Not 19 Exponeringar enligt ratingklass

Hushållsexponeringar enligt ratingklass (AIRB)

Alla hushållsexponeringar 30.6. 2016

Ratingklass	Expone- rings belopp (EAD), milj. €	CF, genom- snitt, %	PD, genom- snitt*, %	LGD I snitt, %	Riskvägda poster, milj. €	Riskvikt, genom- snitt, %	Förväntad förlust, milj. €
Privatkunder totalt	48 774	85,8	0,8	15,1	3 710	7,6	144
A	30 411	85,9	0,0	13,6	460	1,5	1
B	10 586	85,7	0,1	15,8	495	4,7	2
C	3 905	85,2	0,5	19,5	590	15,1	4
D	2 127	81,3	2,3	20,0	730	34,3	10
E	1 379	72,2	20,9	19,8	1 070	77,6	56
F	366		100,0	25,0	365	99,7	72
Företagskunder totalt	1 542	71,7	3,4	23,8	449	29,1	24
2,5-5,5	537	71,8	0,3	15,3	39	7,2	0
6,0-7,0	599	70,5	1,2	27,3	147	24,6	2
7,5-8,5	245	74,3	4,9	29,9	103	42,0	4
9,0-10,0	110	73,9	27,7	28,4	74	67,4	8
11,0-12,0	50		100,0	33,7	85	171,5	10
Totalt	50 316	84,8	0,9	15,3	4 159	8,3	169

Alla hushållsexponeringar 31.12.2015

Ratingklass	Expone- rings belopp (EAD), milj. €	CF, genom- snitt, %	PD, genom- snitt*, %	LGD I snitt, %	Riskvägda poster, milj. €	Riskvikt, genom- snitt, %	Förväntad förlust, milj. €
Privatkunder totalt	47 420	85,6	0,8	14,7	3 519	7,4	136
A	30 327	85,2	0,0	13,2	446	1,5	1
B	9 697	86,7	0,1	15,6	449	4,6	2
C	3 685	89,4	0,5	18,9	540	14,7	3
D	2 033	84,0	2,3	19,9	697	34,3	9
E	1 346	78,1	21,1	19,9	1 053	78,3	55
F	333		100,0	25,0	334	100,5	65
Företagskunder totalt	1 543	70,8	3,9	23,0	457	29,6	26
2,5-5,5	507	71,1	0,3	14,6	35	6,9	0
6,0-7,0	603	69,5	1,2	25,9	141	23,3	2
7,5-8,5	249	72,7	4,9	28,7	102	41,0	4
9,0-10,0	130	72,8	28,2	27,4	87	66,8	10
11,0-12,0	54		100,0	32,9	92	172,2	11
Totalt	48 963	84,4	0,9	14,9	3 976	8,1	162

* I PD-genomsnittet och riskvikten har inte beaktats fallissemang, dvs. ratingklasserna 11,0 och 12,0.

Företagsexponeringar enligt ratingklass (FIRB)

Ratingklass	30.6.2016				Riskvägda poster, milj. €	Riskvikt, genom-snitt, %	Förväntad förlust, milj. €
	Expone- rings belopp (EAD), milj. €	CF, genom-snitt, %	PD, genom-snitt*, %	LGD i snitt, %			
1,0-2,0	880	93,1	0,0	44,6	127	14,5	0
2,5-5,5	18 135	75,1	0,2	44,5	7 353	40,6	17
6,0-7,0	6 482	71,9	1,3	44,3	5 699	87,9	37
7,5-8,5	4 542	70,5	4,5	44,4	5 711	125,7	91
9,0-10,0	725	56,2	22,4	44,1	1 362	188,0	72
11,0-12,0	687	55,4	100,0	45,3			311
Totalt	31 451	74,1	1,6	44,4	20 253	64,4	527

Ratingklass	31.12.2015				Riskvägda poster, milj. €	Riskvikt, genom-snitt, %	Förväntad förlust, milj. €
	Expone- rings belopp (EAD), milj. €	CF, genom-snitt, %	PD, genom-snitt*, %	LGD i snitt, %			
1,0-2,0	1 042	91,6	0,0	44,7	152	14,6	0
2,5-5,5	16 922	70,8	0,2	44,5	7 035	41,6	17
6,0-7,0	6 269	71,3	1,3	44,3	5 491	87,6	35
7,5-8,5	4 299	70,3	4,5	44,4	5 369	124,9	86
9,0-10,0	819	58,9	22,8	44,0	1 541	188,0	82
11,0-12,0	745	58,5	100,0	45,2			337
Totalt	30 096	71,1	1,7	44,5	19 587	65,1	557

* I PD-genomsnittet och riskvikten har inte beaktats fallissemang, dvs. ratingklasserna 11,0 och 12,0.

Not 20 Försäkringsbolagens solvens

Milj. €	30.6.2016		31.12.2015	
	Livför- säkrings- rörelsen	Skade- försäkrings- rörelsen	Livför- säkrings- rörelsen	Skade- försäkrings- rörelsen
Medräkningsbara kapitalbasmedel	1 389	1 134	1 419	1 177
Solvenskapitalkrav (SCR)				
Marknadsrisk	691	457	665	472
Försäkringsrisk	499	304	432	300
Motpartsrisk	27	28	27	27
Operativ risk	27	44	20	45
Diversifieringseffekter och förlusttäckningskapacitet	-460	-139	-452	-129
Totalt	784	694	692	714
Buffert för SCR	605	440	727	463
SCR-relation, %	177	163	205	165

Övergångsbestämmelserna har beaktats i siffrorna för Solvens II. I siffrorna för skadeförsäkringsrörelsen ingår också siffrorna för OVY Försäkring.

Not 21 OP Gruppens kapitaltäckning enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat

Milj. €	30.6.2016	31.12.2015
OP Gruppens egna kapital	9 637	9 324
Andelskapital, kapitallån, eviga lån och debenturlån	1 418	1 547
Övriga branschvisa poster som inte ingår i kapitalbasen	-172	-70
Goodwill och immateriella tillgångar	-1 394	-1 356
Värderingsdifferenser i försäkringsrörelsen	669	728
Planerad utdelning	-40	-66
Poster som enligt IFRS dras av från kapitalbasen*	-23	-57
Nedskrivningar - förväntade förluster underskott	-276	-280
Konglomeratets kapitalbas totalt	9 818	9 769
Kapitalbaskravet i kreditinstitutsverksamheten**	4 560	3 707
Kapitalbaskravet i försäkringsrörelsen***	1 477	1 406
Minimibeloppet av konglomeratets kapitalbas	6 038	5 113
Konglomeratets kapitaltäckning	3 780	4 656
Konglomeratets kapitalrelation (kapitalbasen/minimibeloppet av kapitalbasen) (%)	163	191

* Överskott i pensionsansvar, Förvaltningsfastigheternas värdeförändring, Värdering av säkringen av kassaflöde från fonden för verkligt värde

** Riskvägda poster x 12,5 %.

*** Bedömning av SCR enligt Solvens II

Jämförelseåret har redovisats i enlighet med Solvens II. Övergångsbestämmelserna har beaktats i siffrorna.

Not 22 Närståendetransaktioner

OP Gruppens närstående består av de företag som konsolideras i OP Gruppens bokslut, intresseföretagen, ledningen och övriga närstående företag. Till OP Gruppens ledning räknas OP Gruppens chefsdirektör (ordförande för OP Andelslags direktion), OP Andelslags verkställande direktör, ledamöterna och ersättarna i direktionen, ledamöterna i förvaltningsrådet samt deras nära familjemedlemmar. Till ledningens närstående räknas också bolag, i vilka den som hör till ledningen eller en nära familjemedlem till en sådan person har ett betydande inflytande. Övriga närstående företag är OP-Eläkekassa och OP-Eläkesätiö.

På lån beviljade till närstående tillämpas bankens normala kreditvillkor. Lånen är bundna till de referensräntor som tillämpas allmänt.

Inga väsentliga förändringar har skett i närståendetransaktionerna efter 31.12.2015.

Finansiell information 2016

Delårsrapporterna 2016 offentliggörs följande dagar:

Delårsrapport 1.1–30.9.2016 2.11.2016

Helsingfors 3.8.2016

OP Andelslag
Direktionen

Närmare upplysningar:

Chefdirektör Reijo Karhinen, tfn 010 252 4500

Ekonomidirektör Harri Luhtala, tfn 010 252 2433

Kommunikationsdirektör Carina Geber-Teir, tfn 010 252 8394

op.fi och pohjola.fi